essenscia

Persconferentie

Economische jaarcijfers 2024

Yves Verschueren
Gedelegeerd bestuurder essenscia

Jan Remeysen
Voorzitter essenscia

13 mei 2025

Agenda

1. **Economische kerncijfers 2024**
   - Europese industrie staat zwaar onder druk
   - Belgische chemie en life sciences deelt in de klappen

   Yves Verschueren, gedelegeerd bestuurder essenscia

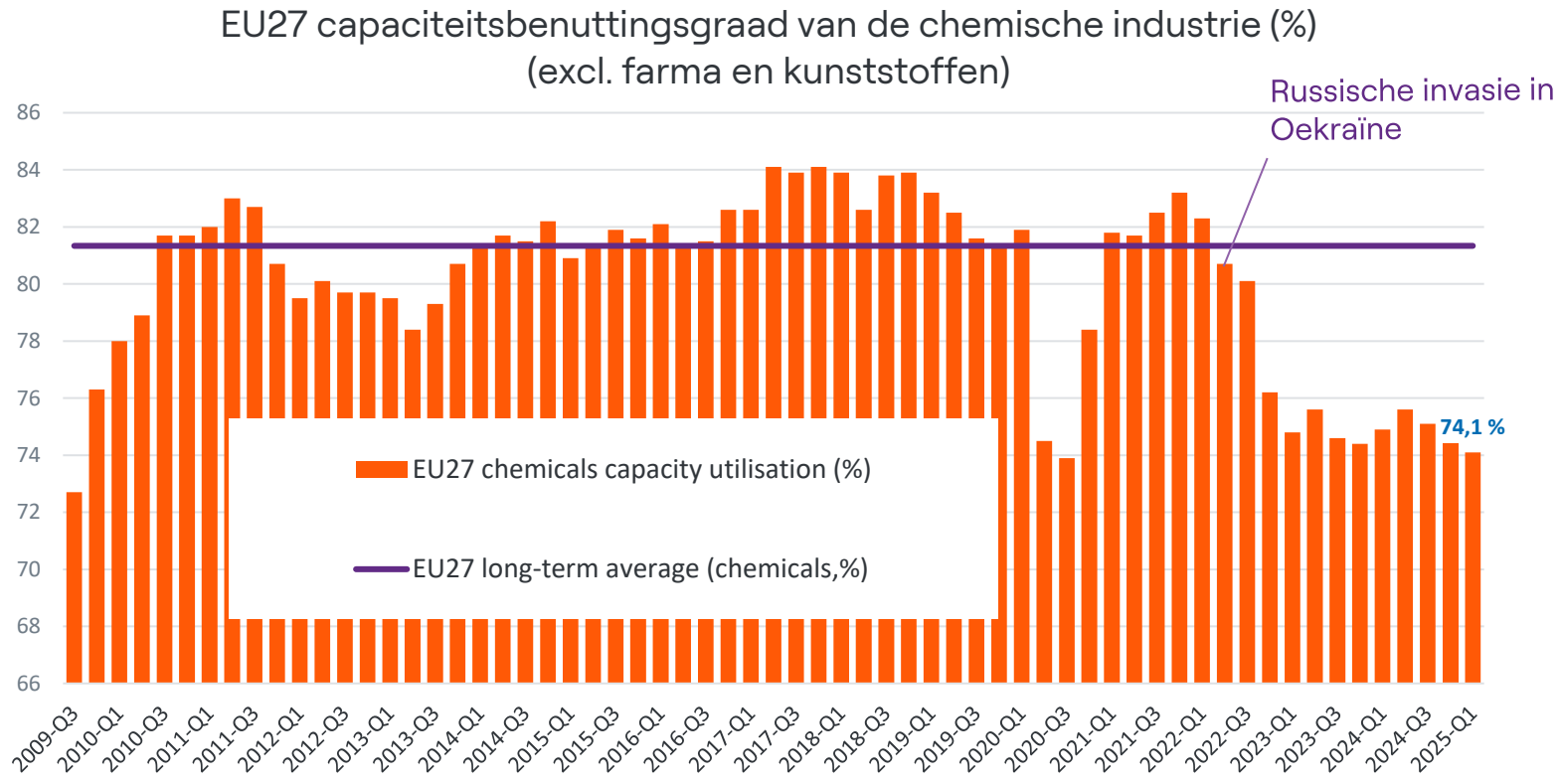
2. **Industriebeleid: van intenties naar impact**
   - Oproep tot politieke urgentie om concurrentiekracht industrie effectief te verbeteren
   - Focus op lagere energiekosten, mindshift in regelgeving en aantrekken investeringen

   Jan Remeysen, voorzitter essenscia

01

Europese industrie staat zwaar onder druk

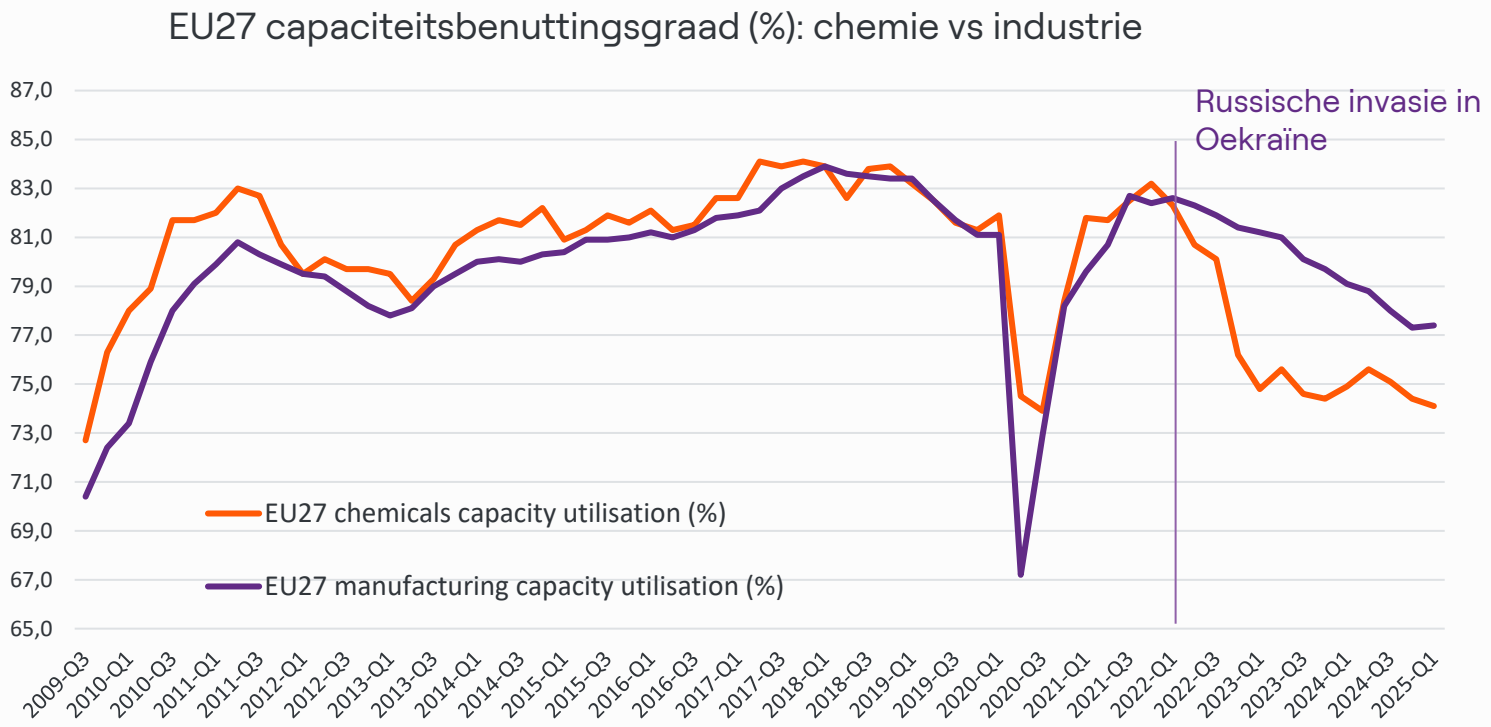
Lage benuttingsgraad productiecapaciteit Europese chemie houdt al 3 jaar aan



Bron: Cefic-analyse op basis van Eurostat
(Business and consumer survey data)

Ruimer probleem: ook productiecapaciteit van Europese maakindustrie draait op lager pitje

- Vertraging in de maakindustrie remt ook de chemiesector af, aangezien 95%* van alle producten in Europa direct gelinkt zijn aan de chemie-industrie

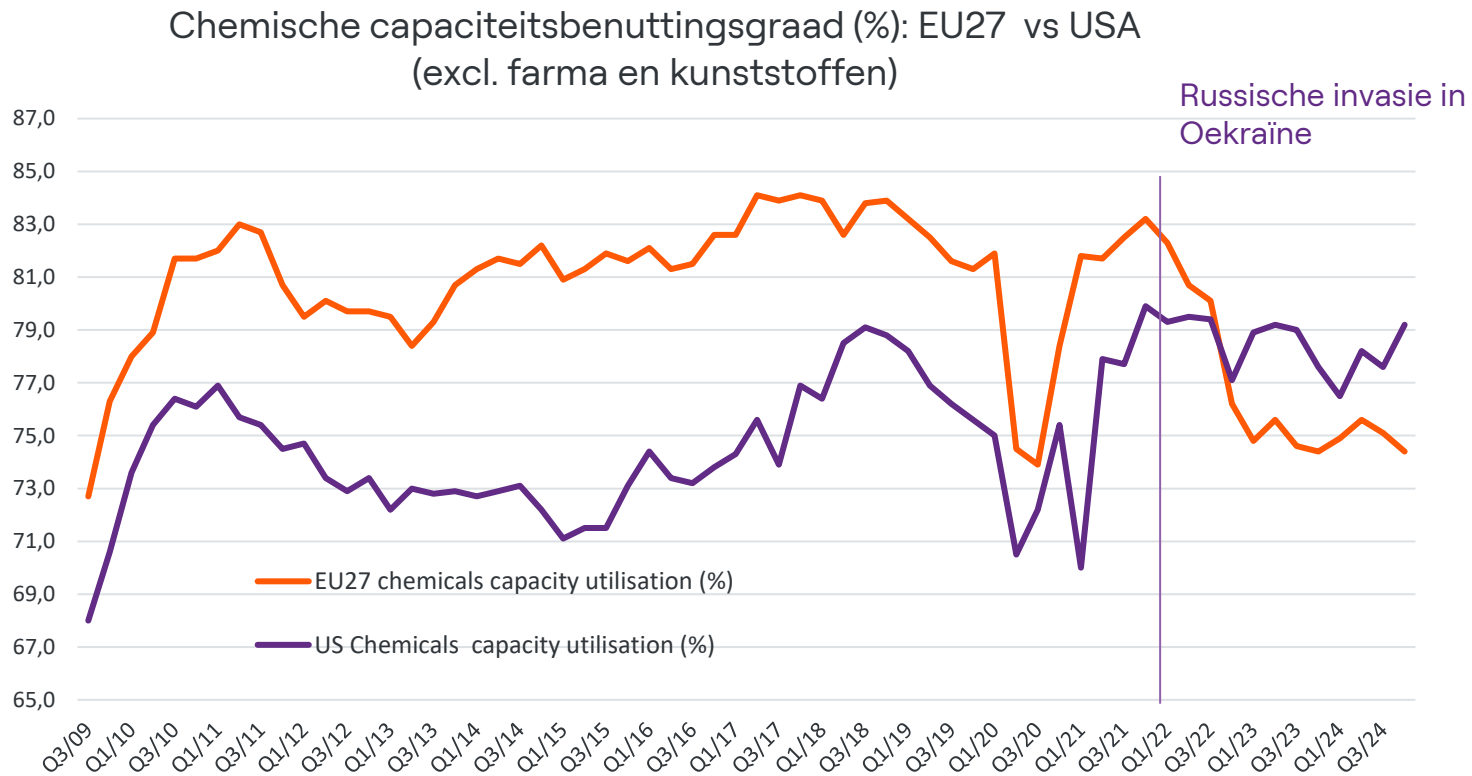


Bron: Cefic-analyse op basis van Eurostat

*EC, working document on sustainable products in a Circular Economy, March 2019

Trendbreuk: benuttingsgraad Europese chemie zakt onder het Amerikaanse niveau

- De benuttingsgraad van de Europese chemie-installaties ligt historisch hoger dan de Amerikaanse, maar sinds het vierde kwartaal van 2022 is de situatie gekeerd

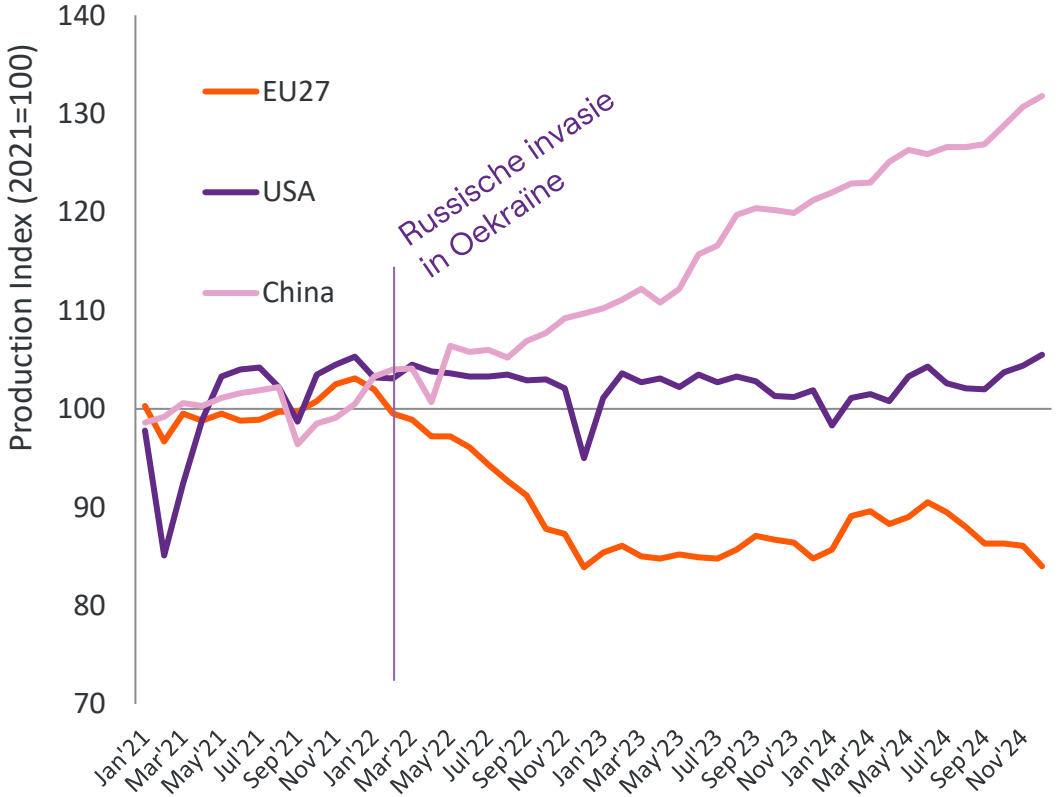


Bron: Cefic-analyse op basis van Eurostat

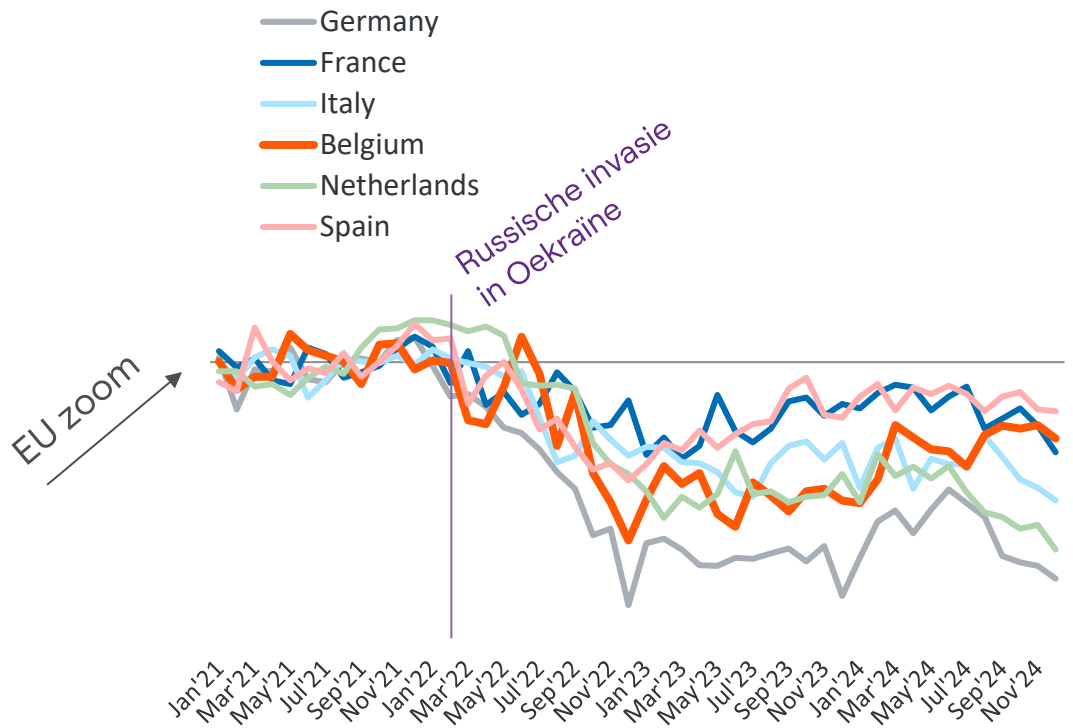
China blijft groeimotor van globale chemieproductie, terwijl Europa op historisch laag niveau zit

- België houdt relatief gezien iets beter stand dan meeste Europese chemielanden

Chemical production for **main world regions**

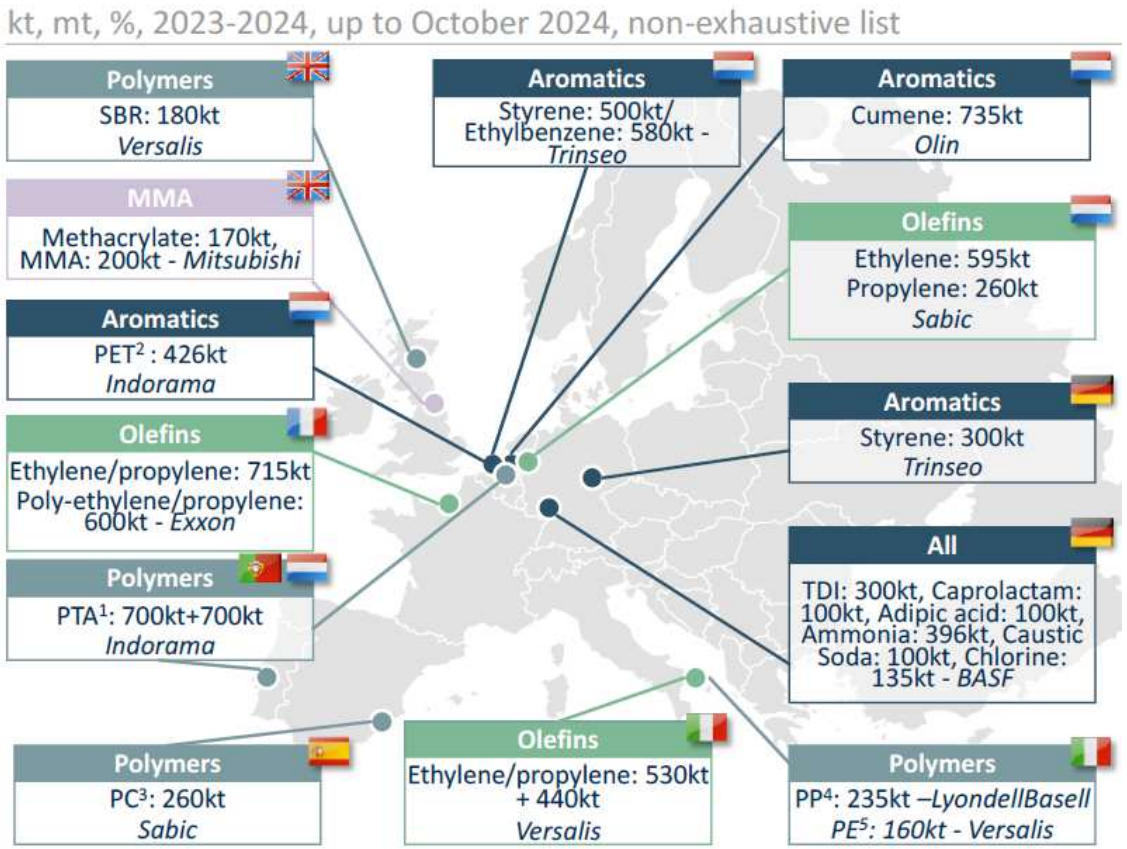


Chemical production for **main EU countries**



Source: Eurostat, Production index, seasonally and calendar adjusted data, NACE 20, Cefic analysis

In Europa is de voorbije 2 jaar de sluiting aangekondigd van meer dan 11 miljoen ton aan productiecapaciteit



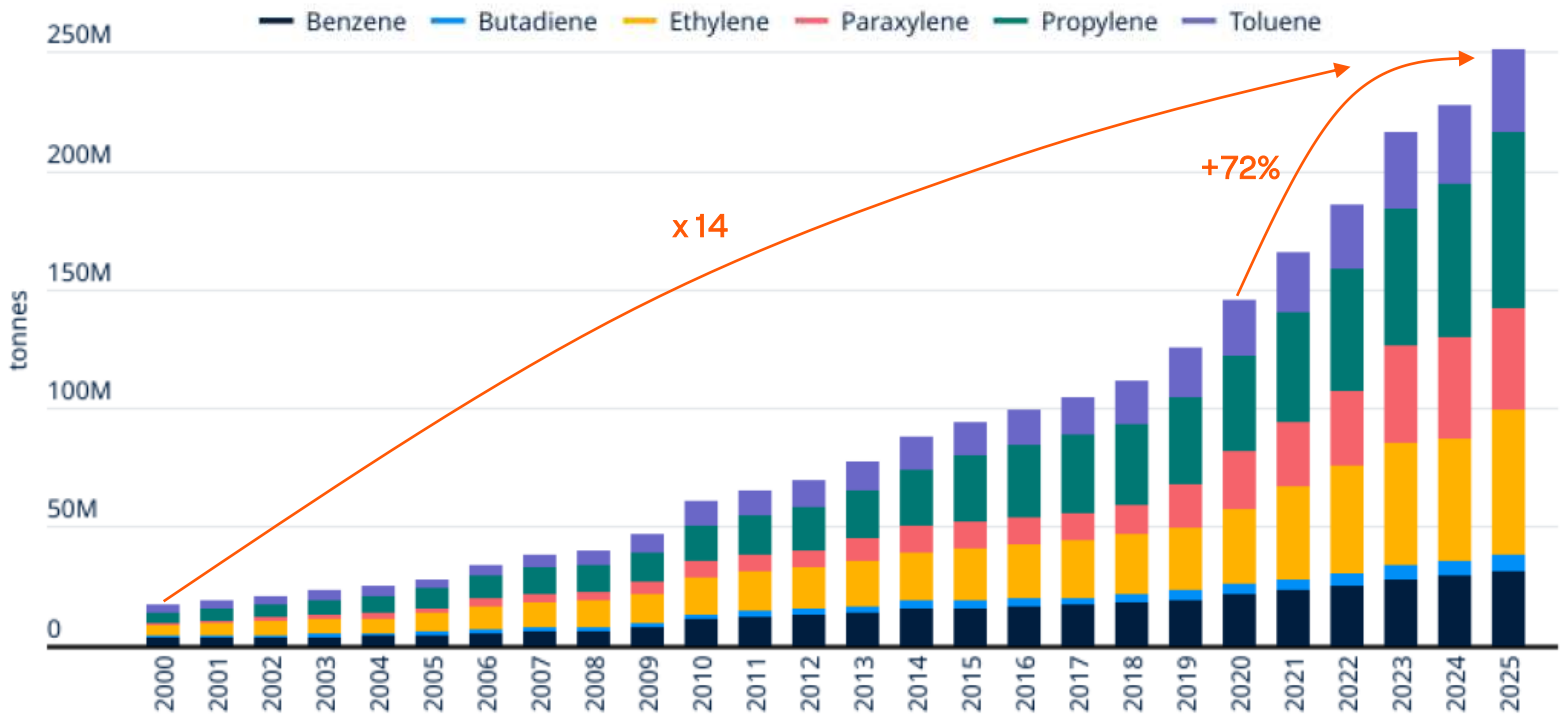
Bron: Cefic, Advancy, "The competitiveness of the European Chemical Industry," January 2025

- Duidelijke **trendbreuk**: dit is meer dan 10 keer hoger dan de historische variatie
- **België** bleef lange tijd grotendeels gespaard in vergelijking met de buurlanden, maar ontsnapt niet langer aan deze trend
- Enkele **recente aankondigingen** van de voorbije maanden:
  - **TotalEnergies** sluit tegen 2027 de oudste van 2 stoomkrakers op de site in Antwerpen (ethyleen)
  - **Yara** sluit de ammoniakproductie op de site in Tertre (ammoniak)

Forse groei van productiecapaciteit in Chinese chemie, heeft negatief effect op benuttingsgraad in andere regio's

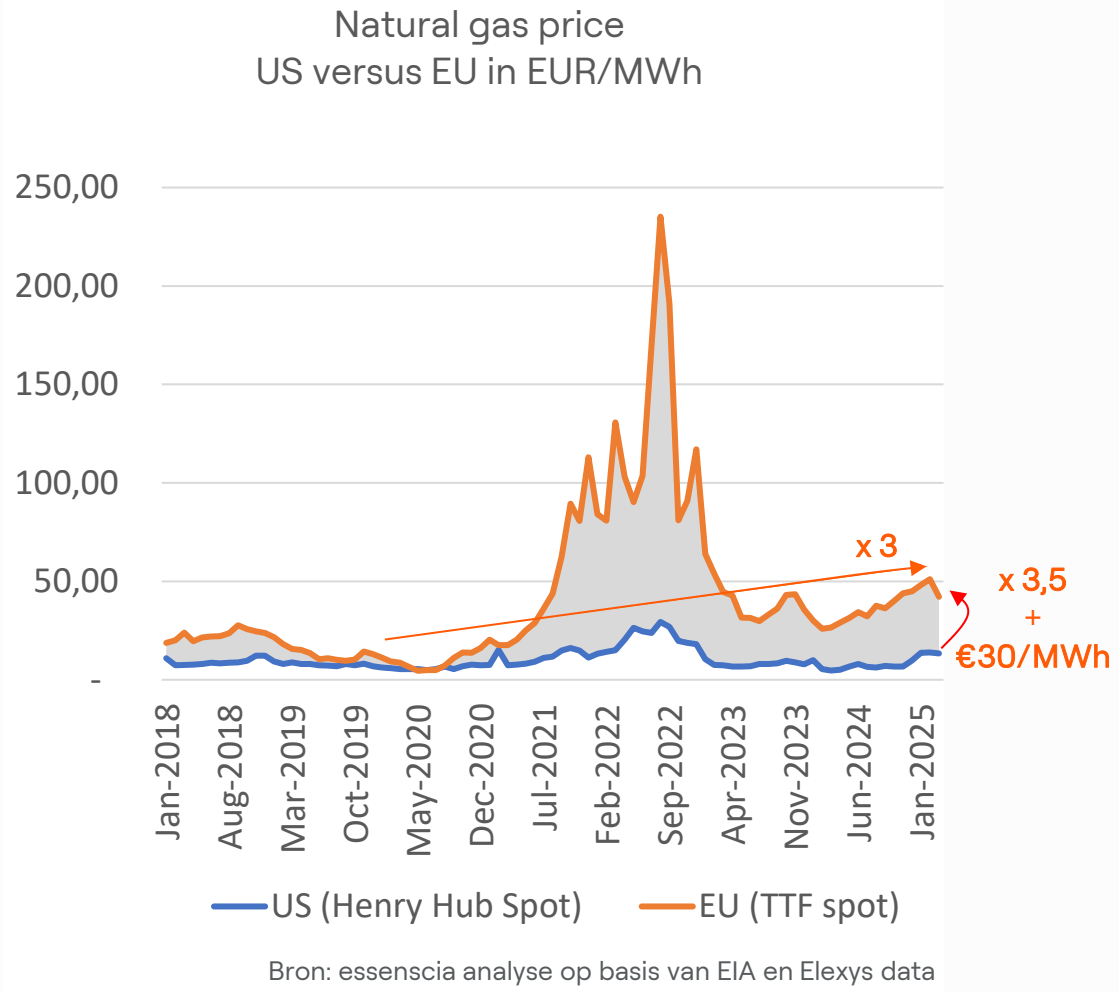
- In 2025 ligt de Chinese productiecapaciteit voor 6 essentiële (petro)chemische bouwstenen:
  - **72% hoger** dan in 2020
  - **14 keer hoger** dan in 2000

Chinese capaciteit voor de zes essentiële petrochemische bouwstenen



Bron: ICIS, 2025 Chemical Markets outlook and Supply and demand database.

Energiehandicap tegenover de VS verzwakt het concurrentievermogen van de Europese chemie



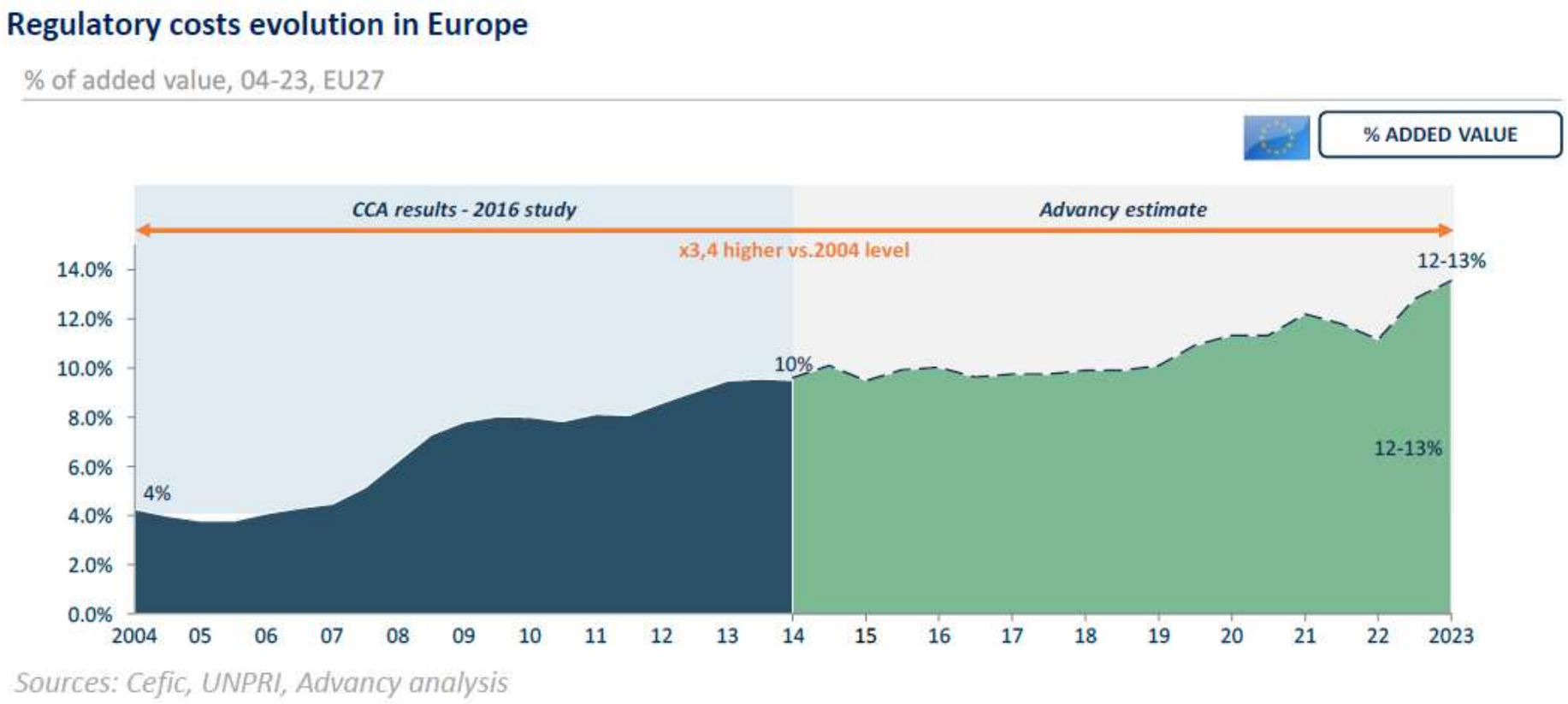
Bron: essenscia analyse op basis van EIA en Elexys data

- Europese gasprijzen lagen de voorbije maanden een **factor 3,5 hoger dan in de VS**, een jaarlijkse meerkost van miljoenen euro's
- Europese gasprijzen zijn bovendien **verdrievoudigd** in vergelijking met de prijzen vóór de crisis (2018-2020)

	Jaarlijkse meerkost EU t.o.v. VS	
	In miljoen EUR	
Prijs-assumptie	Industrieel 100 GWh	Industrieel 2.500 GWh
Jan. 2018	0,8	19,4
Jan. 2019	1,2	30,7
Jan. 2020	0,5	12,7
Jan. 2021	1,3	32,0
Jan. 2022	7,1	177,3
Jan. 2023	5,4	133,9
Jan. 2024	2,0	50,4
Jan. 2025	**3,4**	**86,2**

Europa verliest concurrentiekracht door hoge kost van complexe regelgeving en administratieve lasten

- Steeds strengere en complexere Europese regelgeving – die elders vaak niet bestaat – weegt op concurrentiepositie Europese industrie. **Kost van regeldruk** is voorbije 20 jaar gestegen tot **meer dan 10%** van de **toegevoegde waarde**



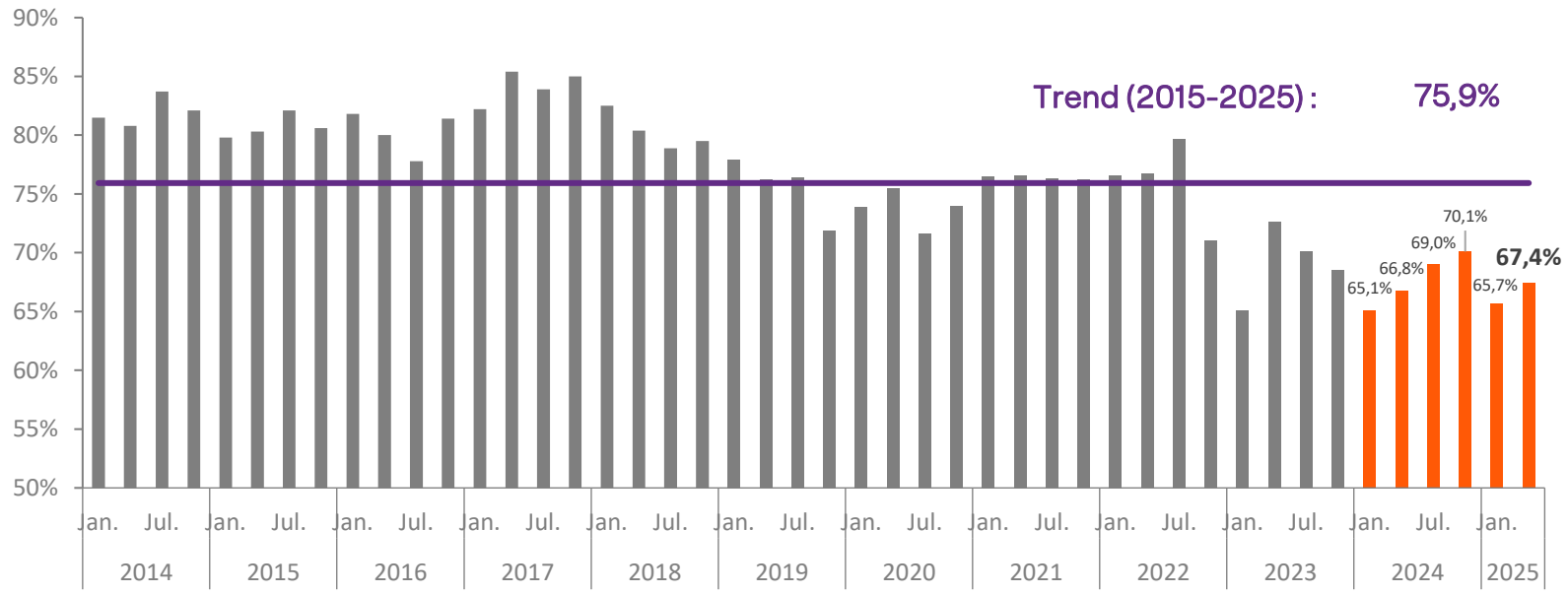
02

Economische jaarcijfers 2024:
Belgische chemie en life sciences deelt in de klappen

Benutting productiecapaciteit Belgische chemie en life sciences blijft op zeer laag niveau

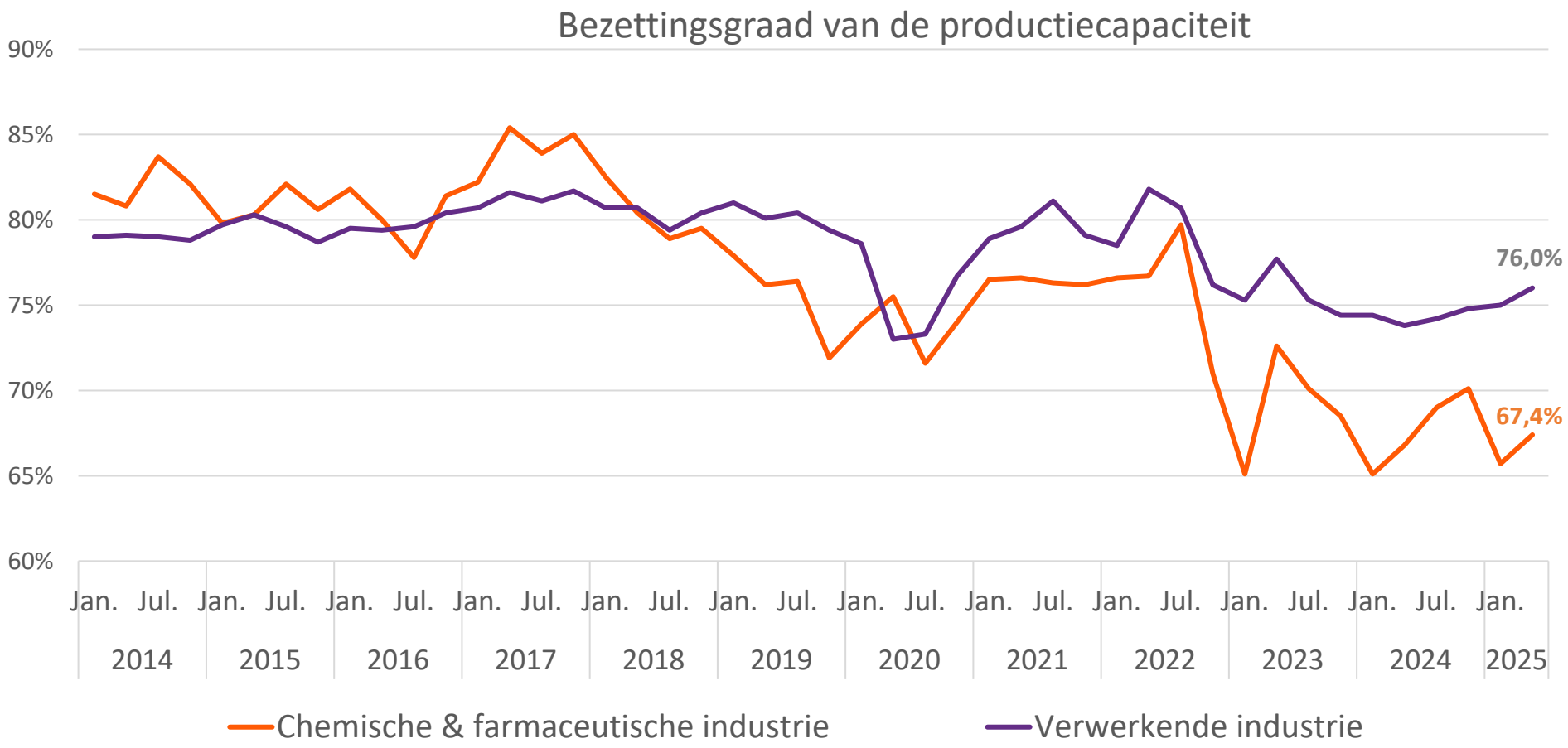
- Benuttingsgraad zit al elf kwartalen op rij onder trendniveau

Bezettingsgraad van de productiecapaciteit*
Chemische en farmaceutische industrie in België



Bron: NBB
*seizoengezuiverde reeks

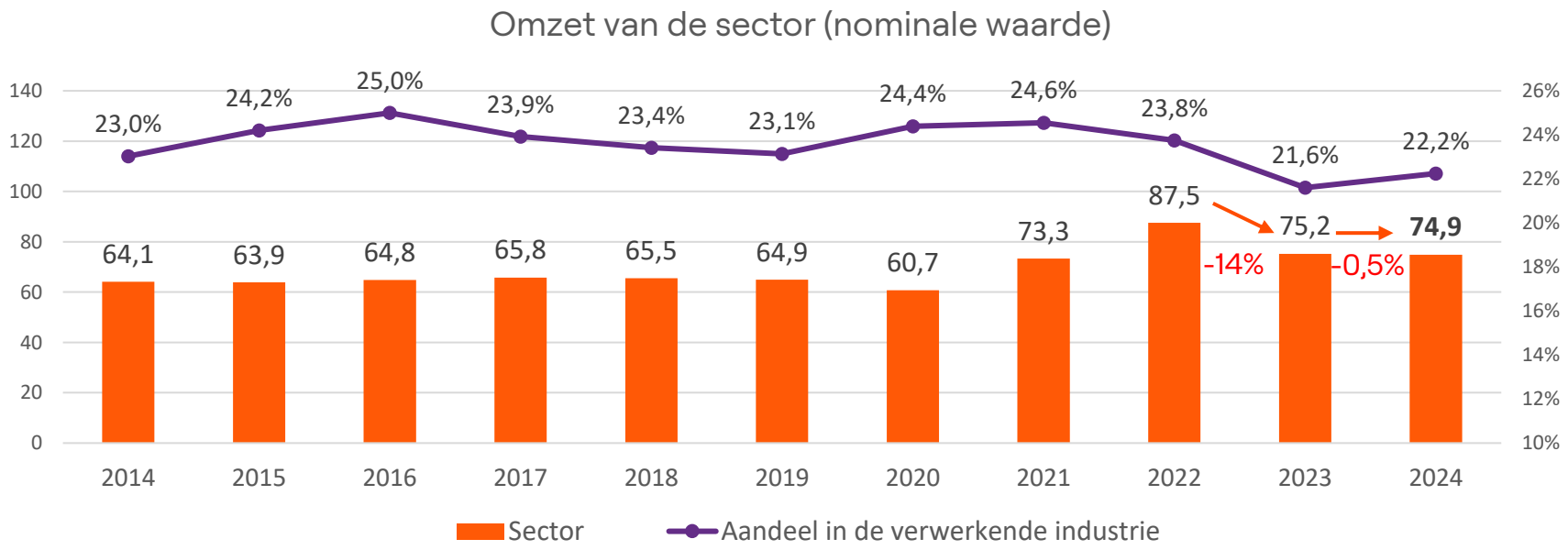
Daling benuttingsgraad productiecapaciteit in chemie & life sciences is sterker dan in rest van de industrie



Bron: NBB, seizoengezuiverde reeks

Omzet stagneert in nominale waarde, maar daalt sterk in reële waarde

- Omzet van **€ 74,9 miljard** in 2024, een verdere **daling met 0,5%** na forse terugval in 2023 (- 14%)
- **Op 10 jaar** stijgt omzet in nominale waarde met 17%, maar na inflatiecorrectie op basis van de productprijsindex is dit in feite een **significante daling met 11% in reële waarde**

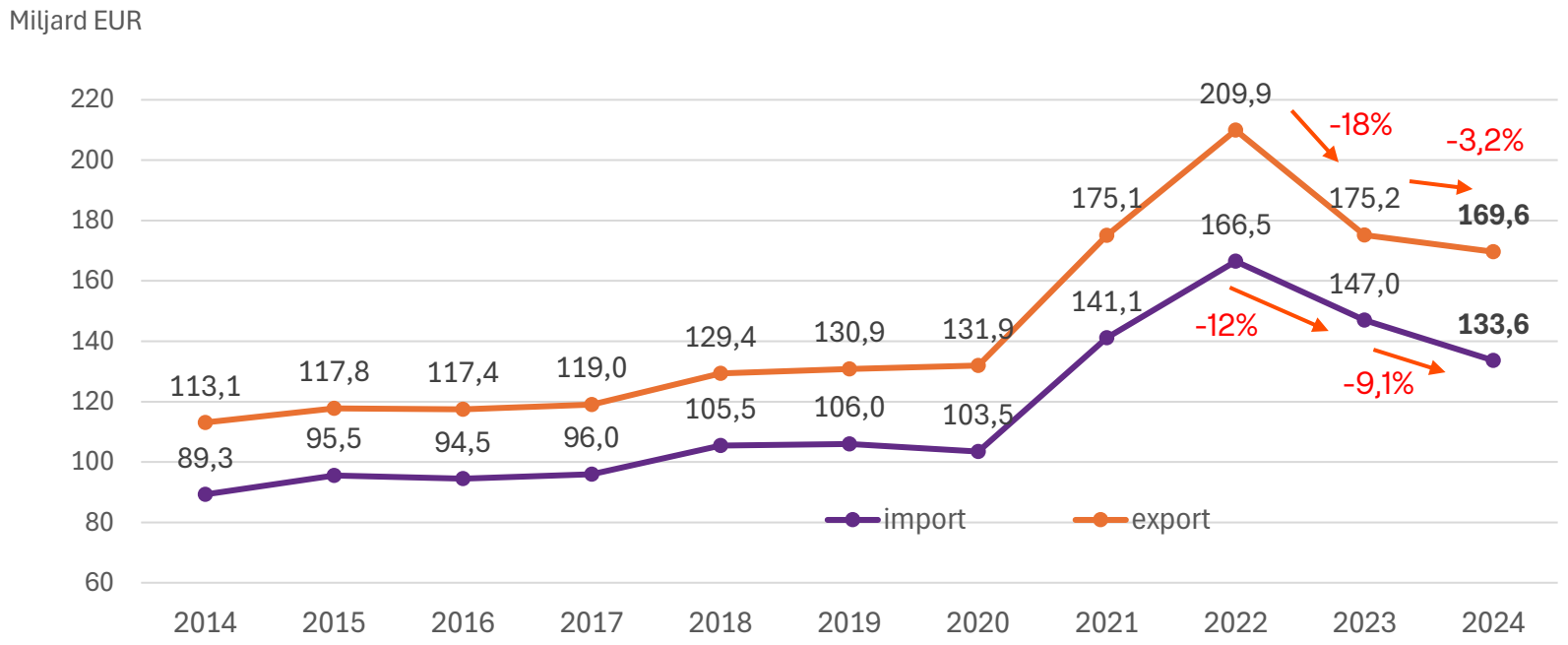


Bron : AD Statistieken, volgens de BTW aangiften – industrie van de chemie, life sciences en kunststoffen
(4de kwartaal 2024 : voorlopige cijfers)

Internationale handel slabakt: verdere daling van export en import

- **Export daalt** verder met **3,2%**, na forse daling vorig jaar (- 18%)
- **Import valt terug** met **9,1%**, na sterke afname vorig jaar (- 12%)

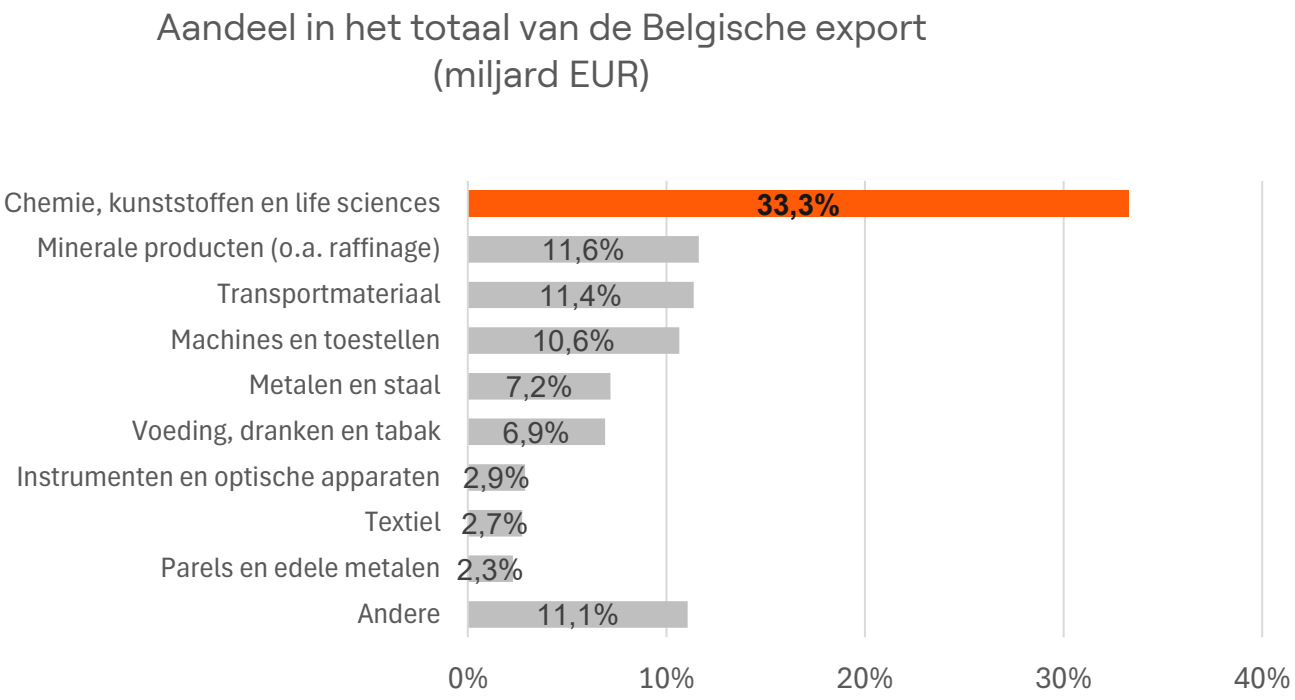
Evolutie van de in- en uitvoer van chemie, kunststoffen en farma



Bron: NBB/INR
Chemie, kunststoffen en life sciences: CN hoofdstukken 28-40
Communautair concept (doorvoeractiviteiten en internationale distributiecentra inbegrepen)

Chemie- en farmasector blijft met voorsprong de onbetwiste exportkampioen van België

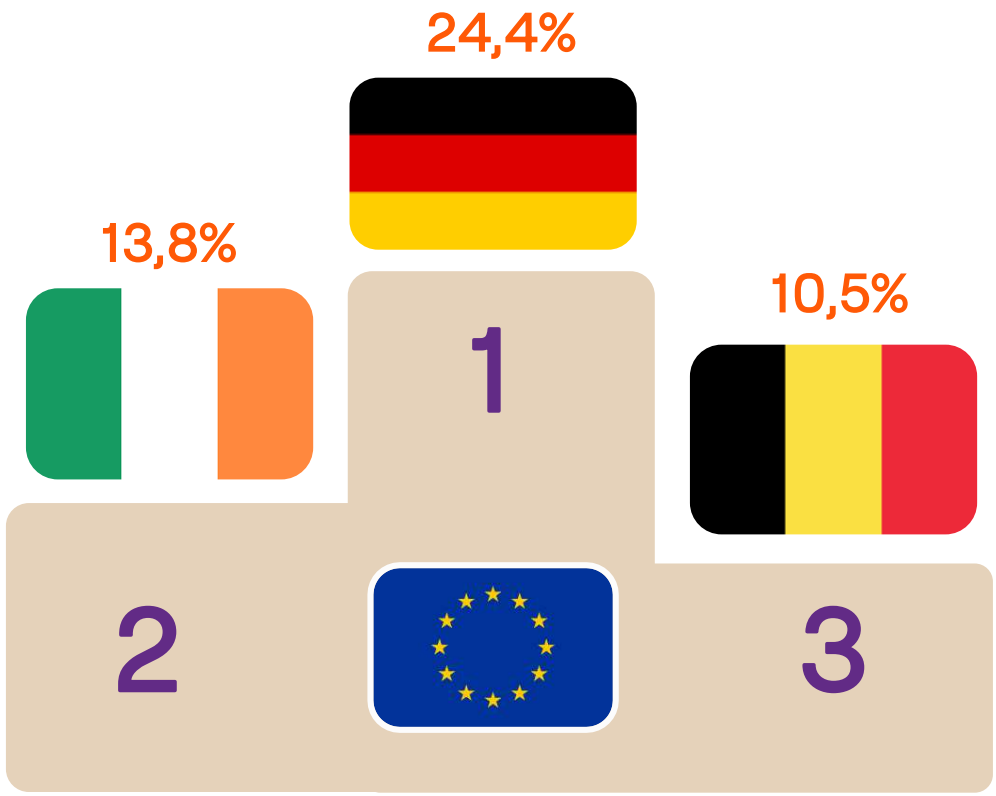
- Sector van chemie, kunststoffen en life sciences is goed voor **1/3de van de totale Belgische export**



Bron: NBB/INR, communautair concept
Chemie, kunststoffen en life sciences: CN hoofdstukken 28-40

België is top 3 in Europa voor export van chemie, farma en kunststoffen

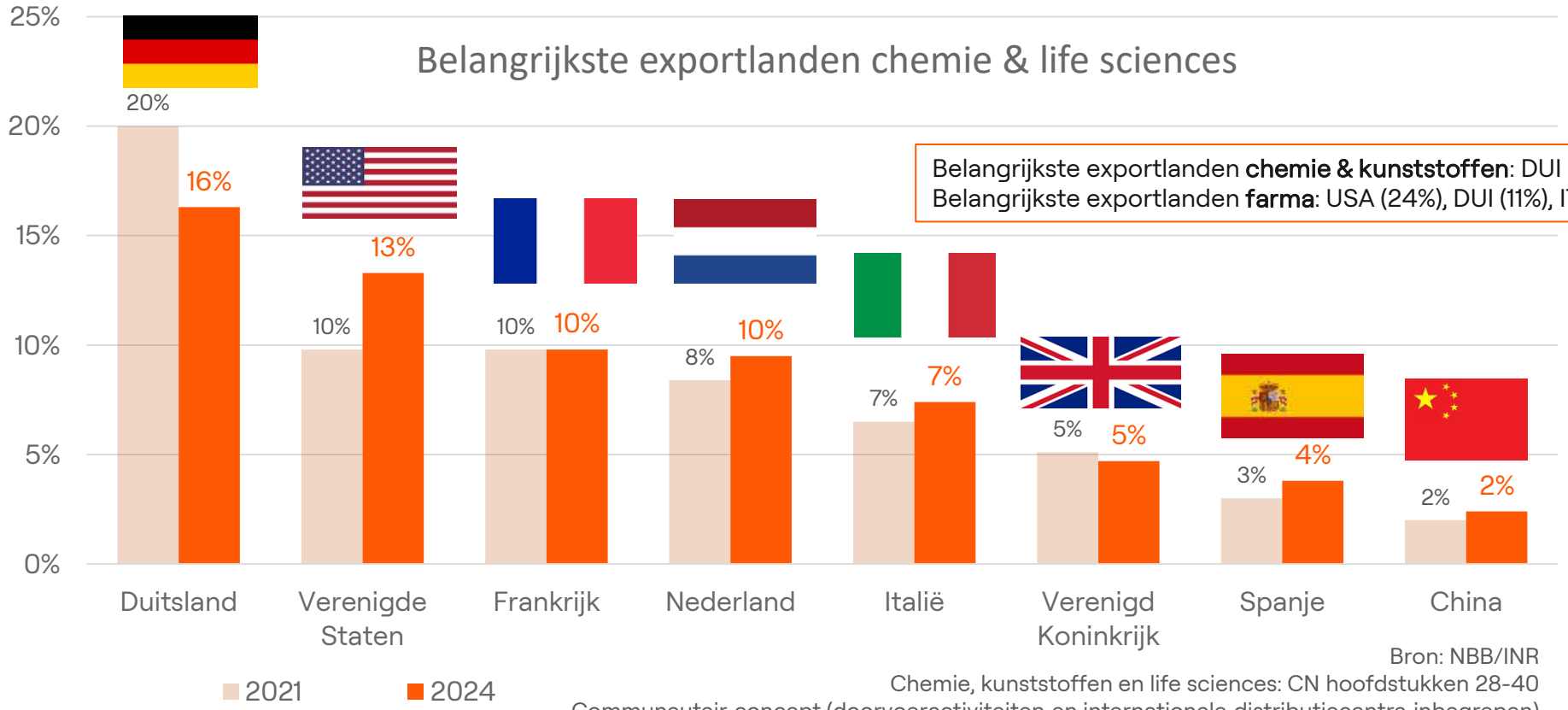
- Drie landen (Duitsland, Ierland en België) zijn samen goed voor **bijna de helft van de Europese export** van chemie, farma en kunststoffen naar landen buiten de Europese Unie



Source: Eurostat, 2024

Buurlanden en de Verenigde Staten blijven de belangrijkste exportlanden

- **Duitsland** blijft belangrijkste handelspartner, maar verliest aandeel (exportdaling met 8% in 2024)
- **Verenigde Staten** versterkt positie als 2de handelspartner (exportstijging met 55% op 5 jaar)

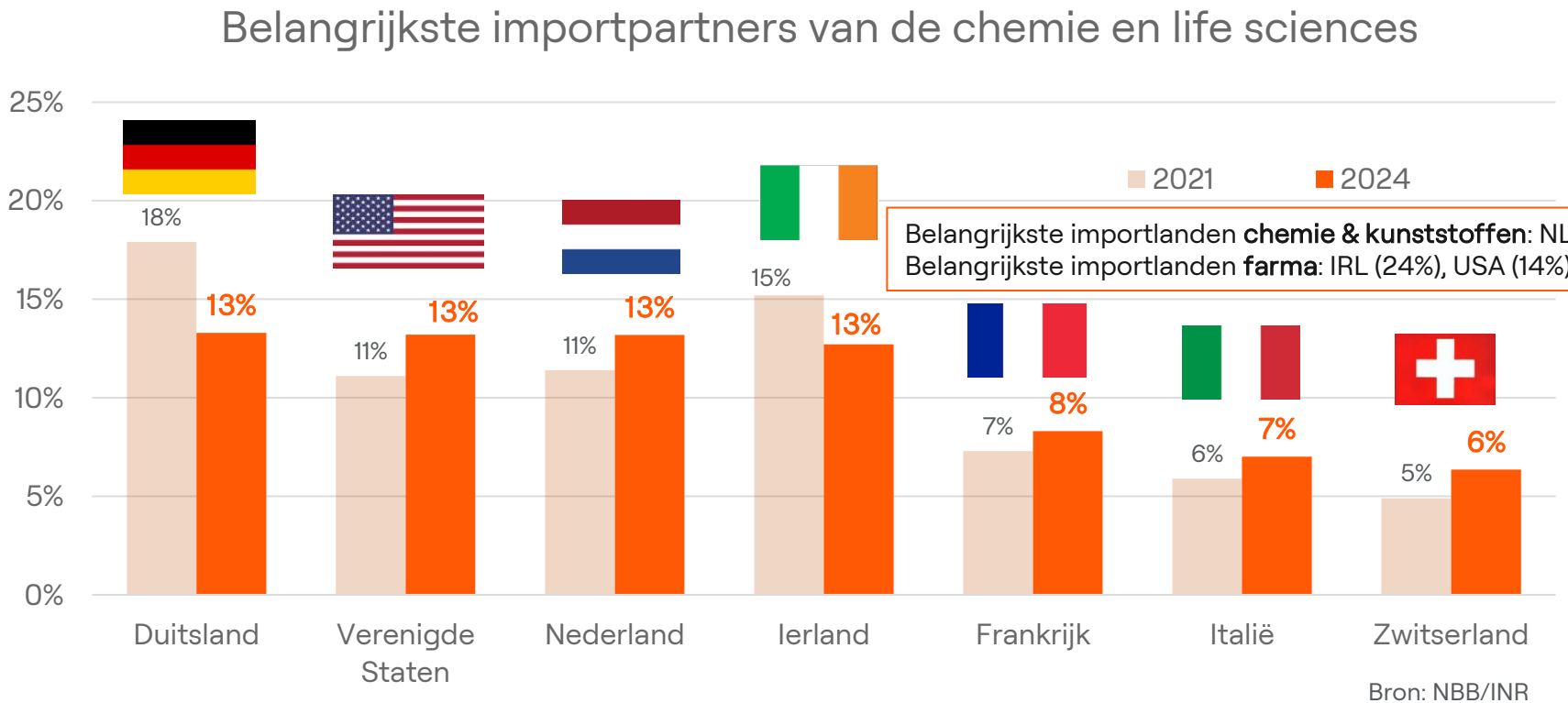


Belangrijkste exportlanden **chemie & kunststoffen**: DUI (21%), FRA (14%), NLD (13%)
Belangrijkste exportlanden **farma**: USA (24%), DUI (11%), ITA (8%)

Bron: NBB/INR
Chemie, kunststoffen en life sciences: CN hoofdstukken 28-40
Communautair concept (doorvoeractiviteiten en internationale distributiecentra inbegrepen)

Duitsland blijft belangrijkste importland en handelspartner, maar verliest terrein

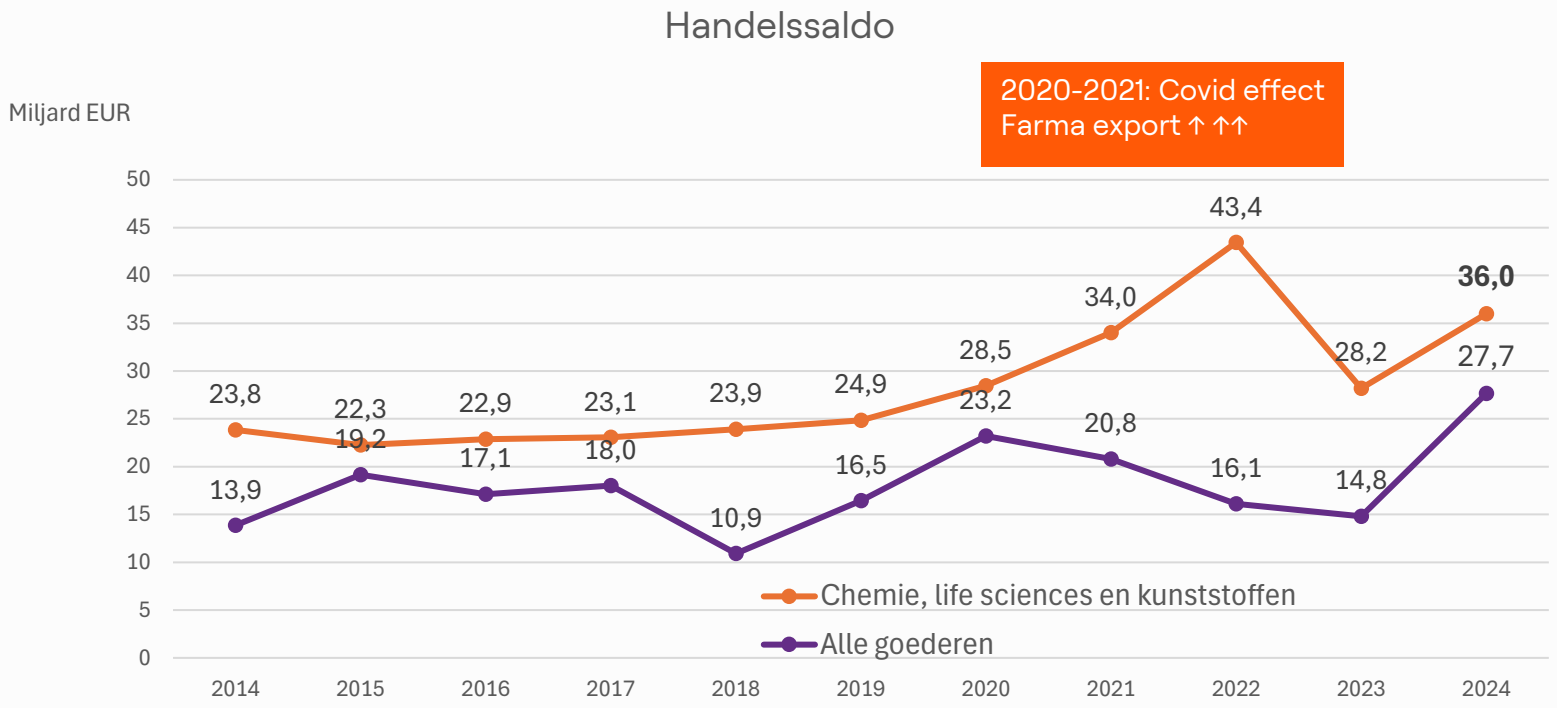
- **Drie kwart** van de invoer van de sector komt uit 7 landen, met **Duitsland, de VS, Nederland** en **Ierland** op kop



Bron: NBB/INR
Chemie, kunststoffen en life sciences: CN hoofdstukken 28-40
Communautair concept (doorvoeractiviteiten en internationale distributiecentra inbegrepen)

Positieve handelsbalans van sector ligt structureel hoger dan het totale Belgische handelssaldo

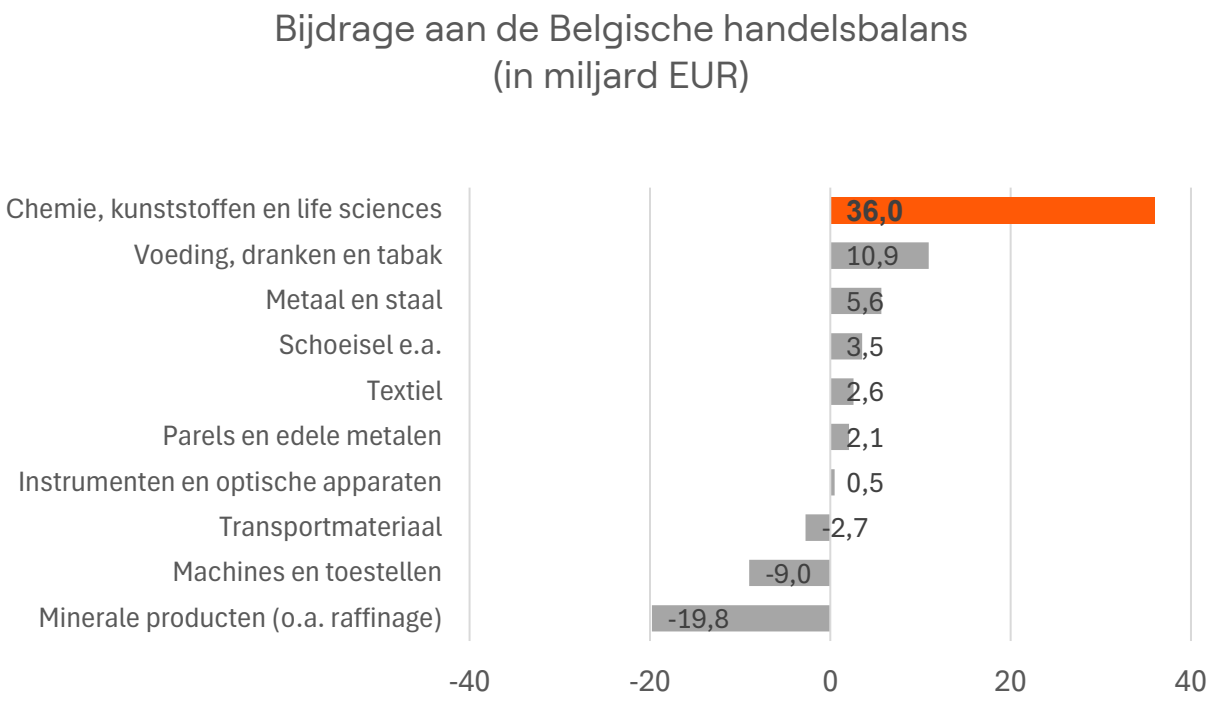
- Positief handelsaldo van **36 miljard EUR**, of een factor 1,3 hoger dan het Belgische handelssaldo
- Zonder **chemie en farma** zou Belgische handelssaldo zwaar in het rood gaan



Bron: NBB/INR
Chemie, kunststoffen en life sciences: CN hoofdstukken 28-40
Communautair concept (doorvoeractiviteiten en internationale distributiecentra inbegrepen)

Farma en chemie zijn sterkhouders van de exportgerichte Belgische economie

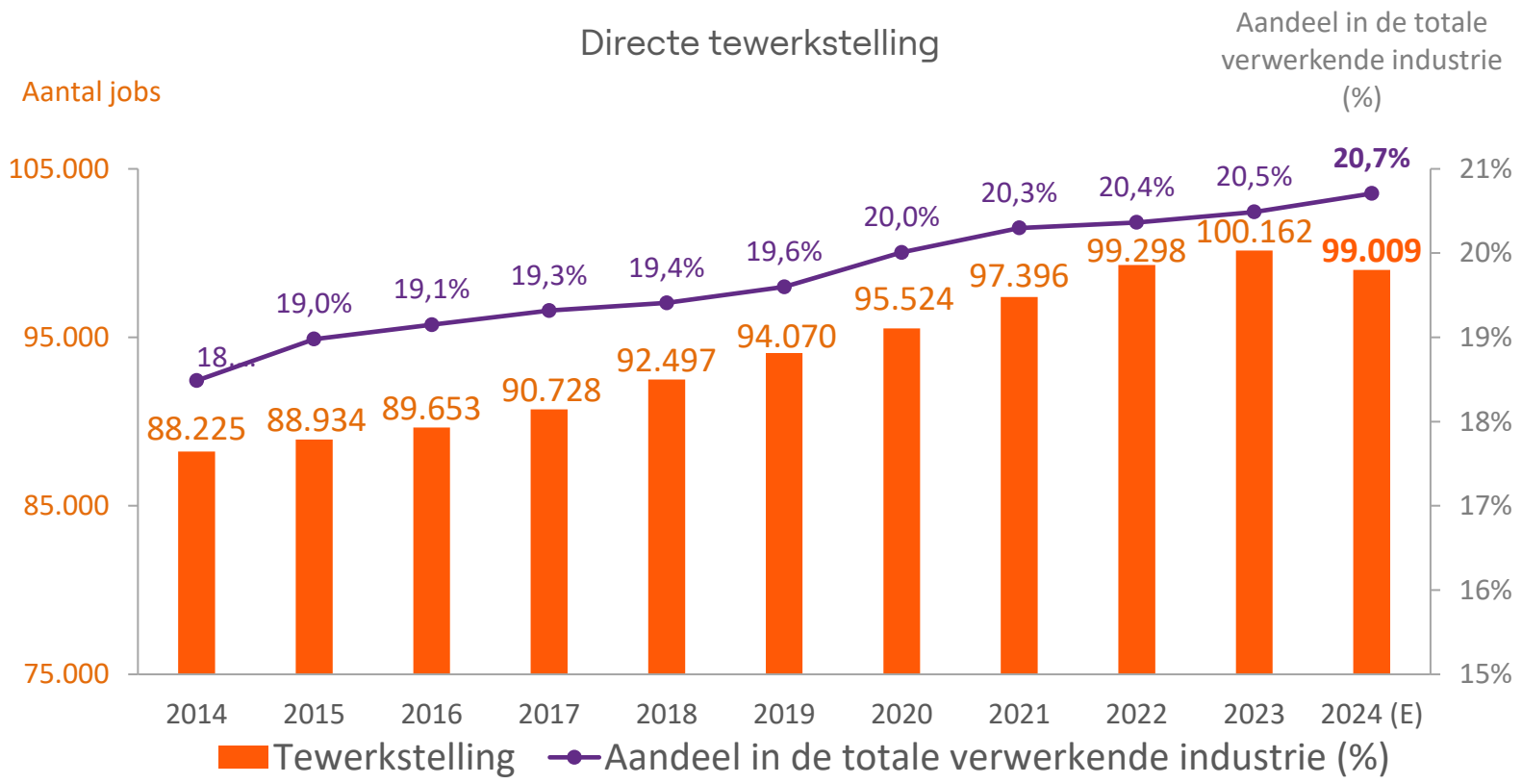
- De sector van **chemie, kunststoffen en farma** levert veruit de **belangrijkste bijdrage** aan het Belgische handelsoverschot



Bron: NBB/INR, communautair concept
Chemie, kunststoffen en life sciences: CN hoofdstukken 28-40

Jobverlies voor de eerste keer in 10 jaar, maar sectoraandeel in industriële tewerkstelling neemt toe

- Tewerkstelling in sector is in 2024 **gezakt met meer dan 1.150 jobs**, na **10 jaar continue jobgroei**
- Vooral **jobverlies** in **chemie en kunststoffen, beperkte jobcreatie** in **farma** (+83 jobs)



Bron: RSZ, gedecentraliseerde statistieken (aantal jobs op 30 juni), 2024 raming obv gecentraliseerde statistieken

Meeste jobs in chemie, sterkste jobverlies in kunststoffen

42 701 jobs
- 602 jobs (-1,4%)



Chemie

35 791 jobs
+ 83 jobs (+0,2 %)



Farma

20 517 jobs
- 634 jobs (-3,0%)



Kunststoffen

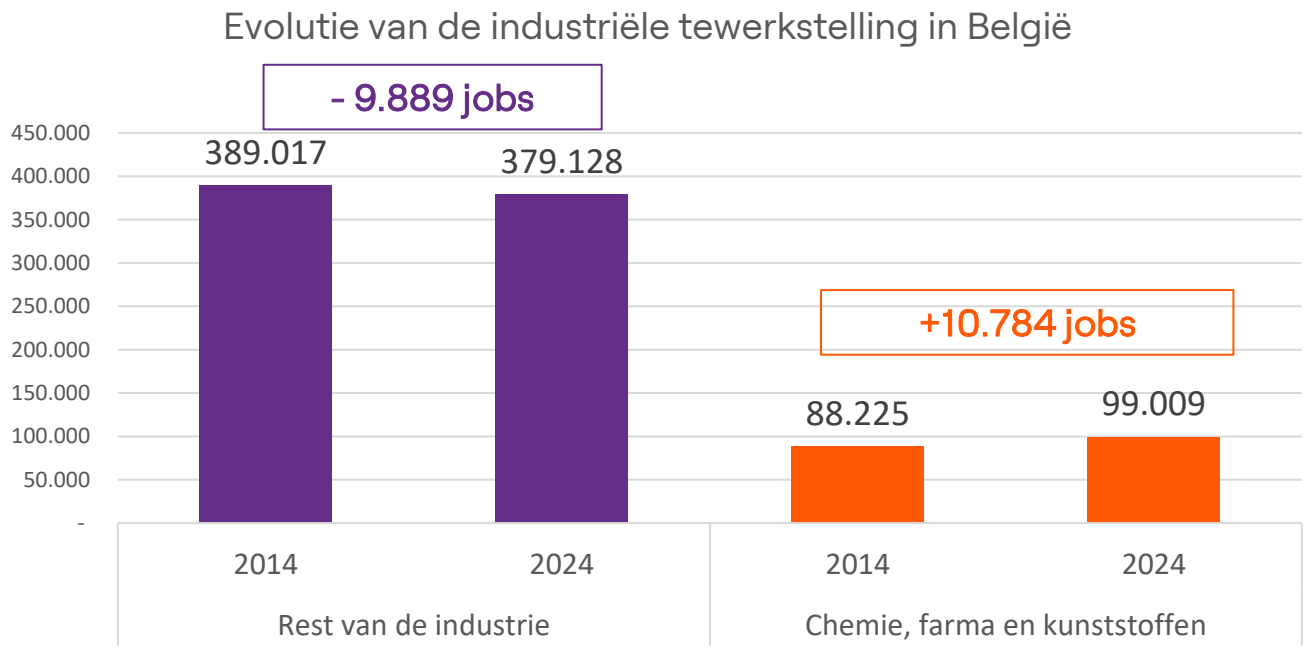
99 009
directe jobs

x2,5
Indirecte jobs

Bronnen:
Directe jobs; RSZ op basis van gecentraliseerde statistieken
Indirecte jobs; Planbureau, jobmultiplicator 2020

2014-2024: jobgroei in chemie en life sciences, jobverlies in rest van de industrie

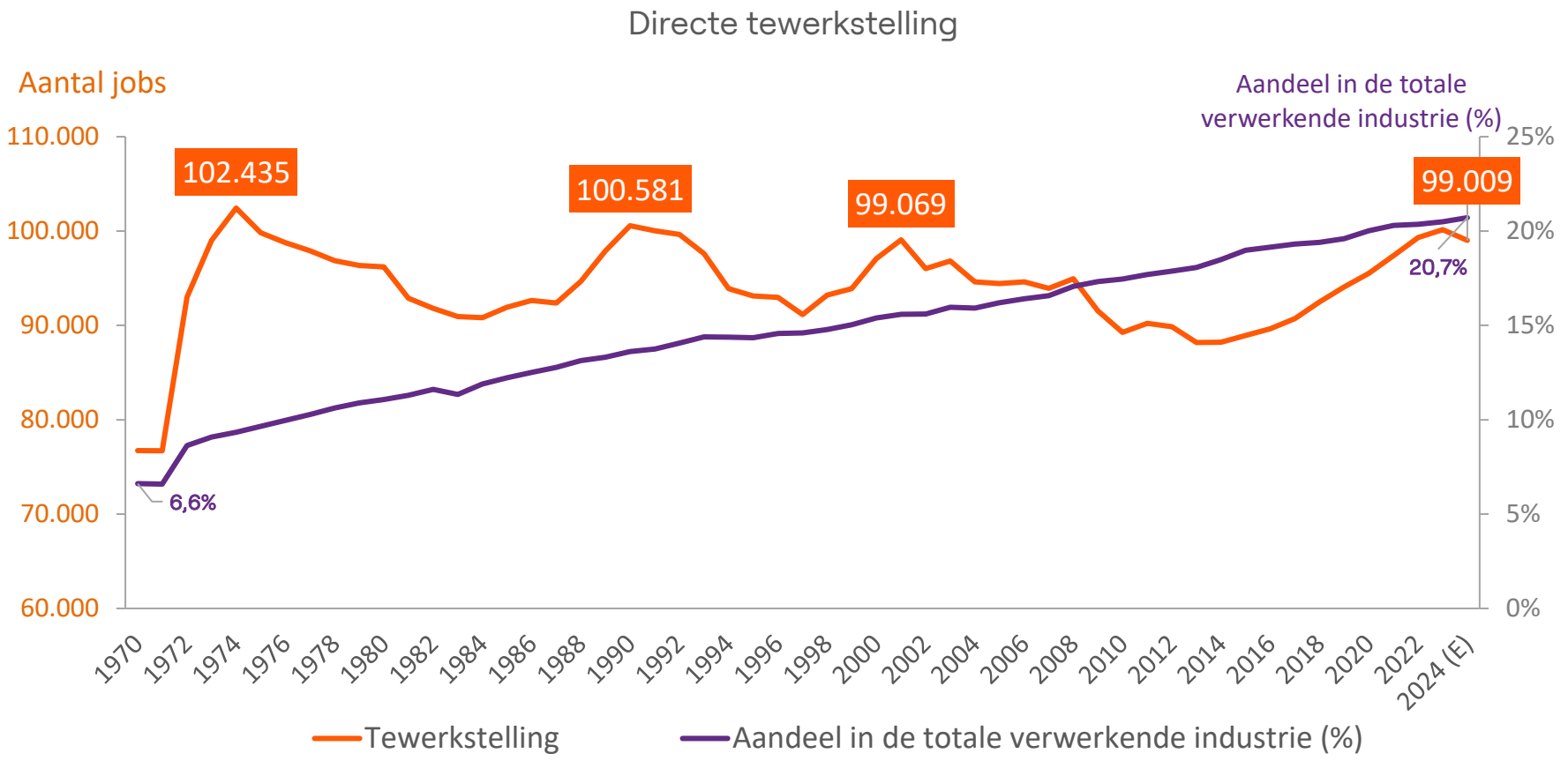
- De voorbije tien jaar zijn er in de **chemie en life sciences** bijna **11.000 jobs bijgekomen** (+12%), vooral dankzij een sterke groei in farma (+40%)
- In diezelfde periode is de tewerkstelling in de rest van de **verwerkende industrie** met bijna **10.000 jobs verminderd**



Bron: RSZ, gedecentraliseerde statistieken (aantal jobs op 30 juni), 2024 raming obv gecentraliseerde statistieken

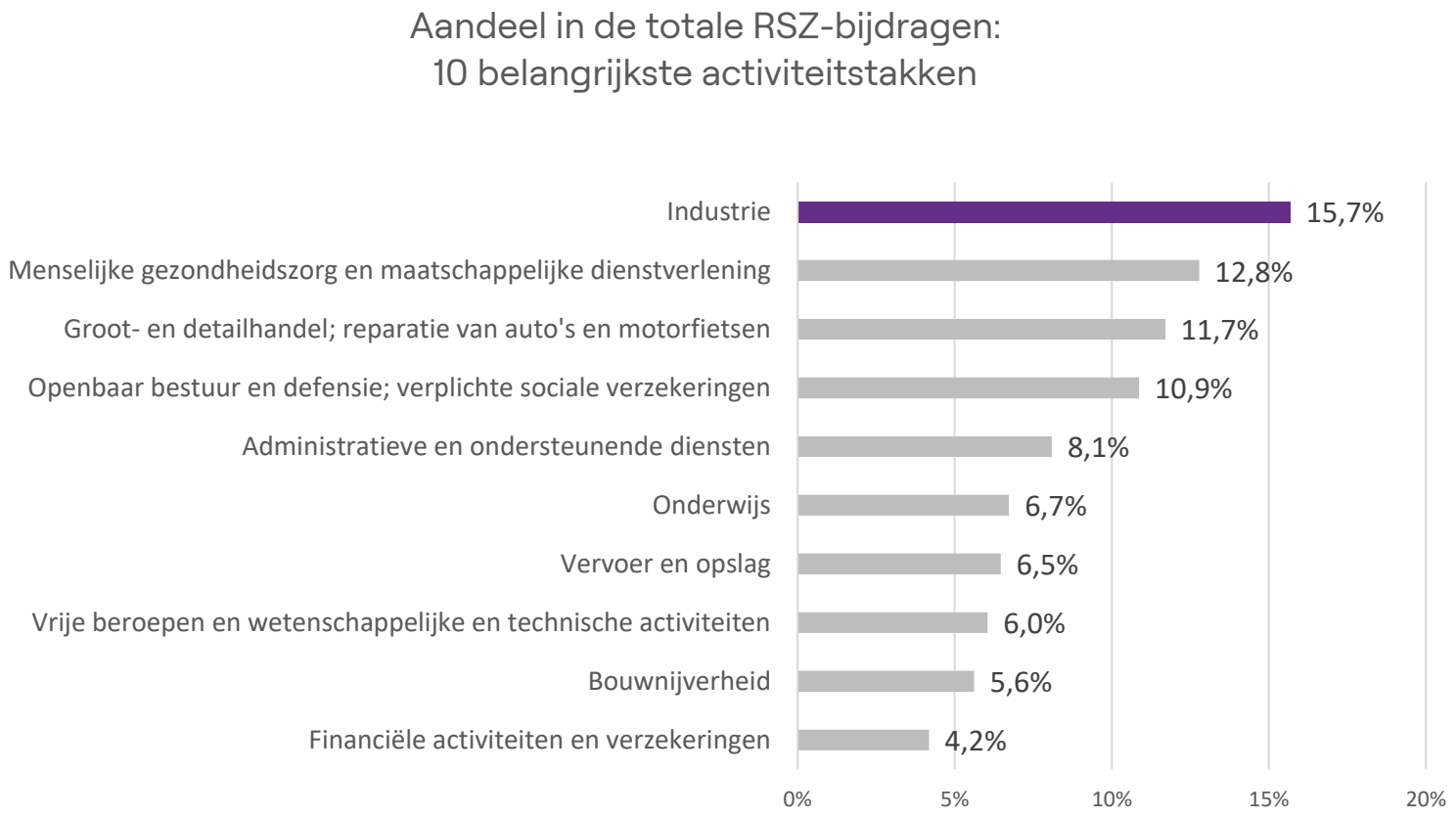
Sector kent stabiele tewerkstelling op lange termijn en creëert 1 industriejob op 5

- **Sectoraandeel in industriële tewerkstelling** is sinds jaren 70 sterk gegroeid: **van 7 naar 20%**



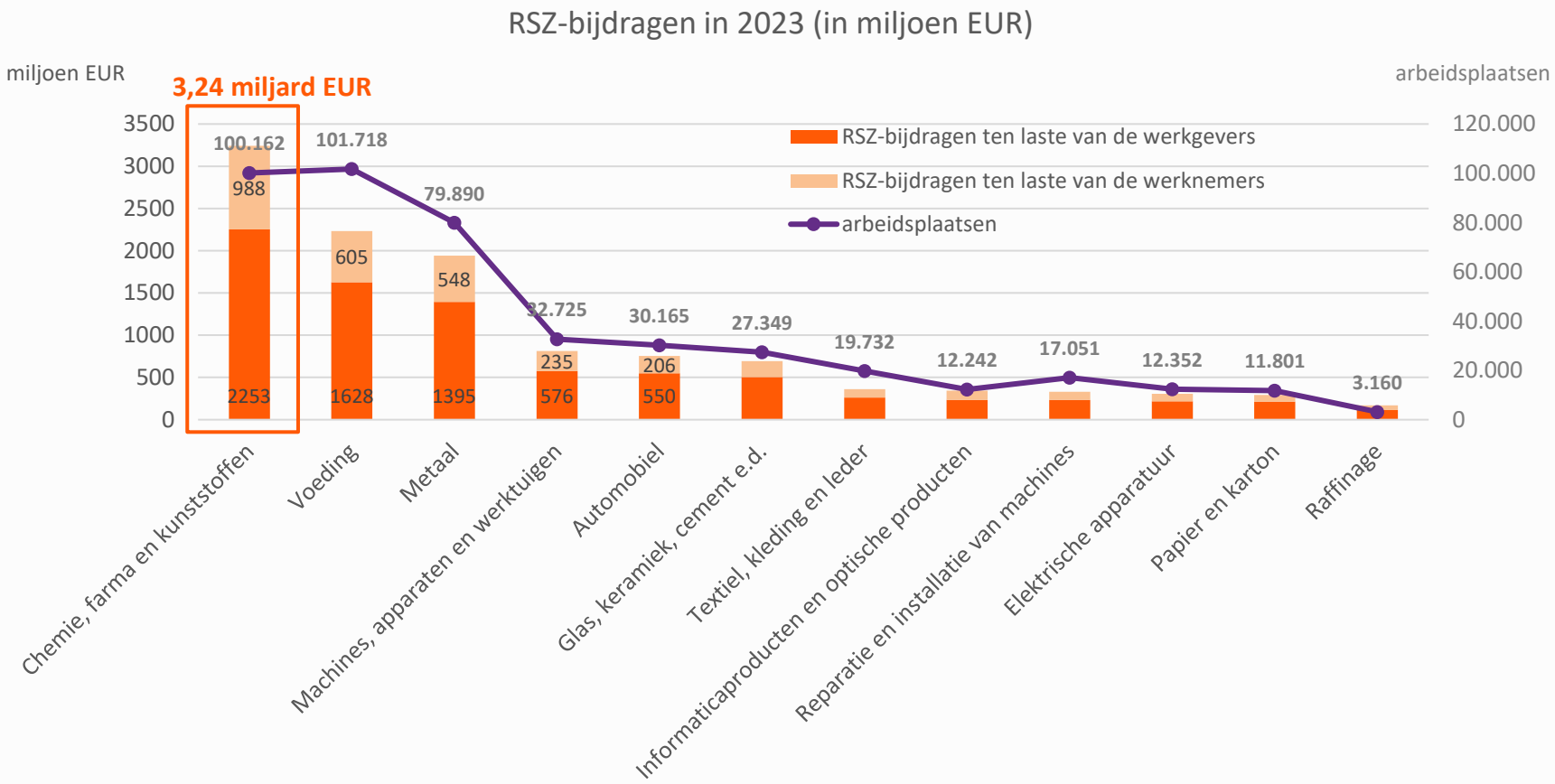
Bron: RSZ, gedecentraliseerde statistieken (aantal jobs op 30 juni), 2024 raming obv gecentraliseerde statistieken

Belgische industrie blijft met voorsprong belangrijkste pijler van sociale zekerheid



Bron: RSZ, aangegeven bijdragen 2023

Chemie en life sciences levert grootste RSZ-bijdrage van alle industriesectoren

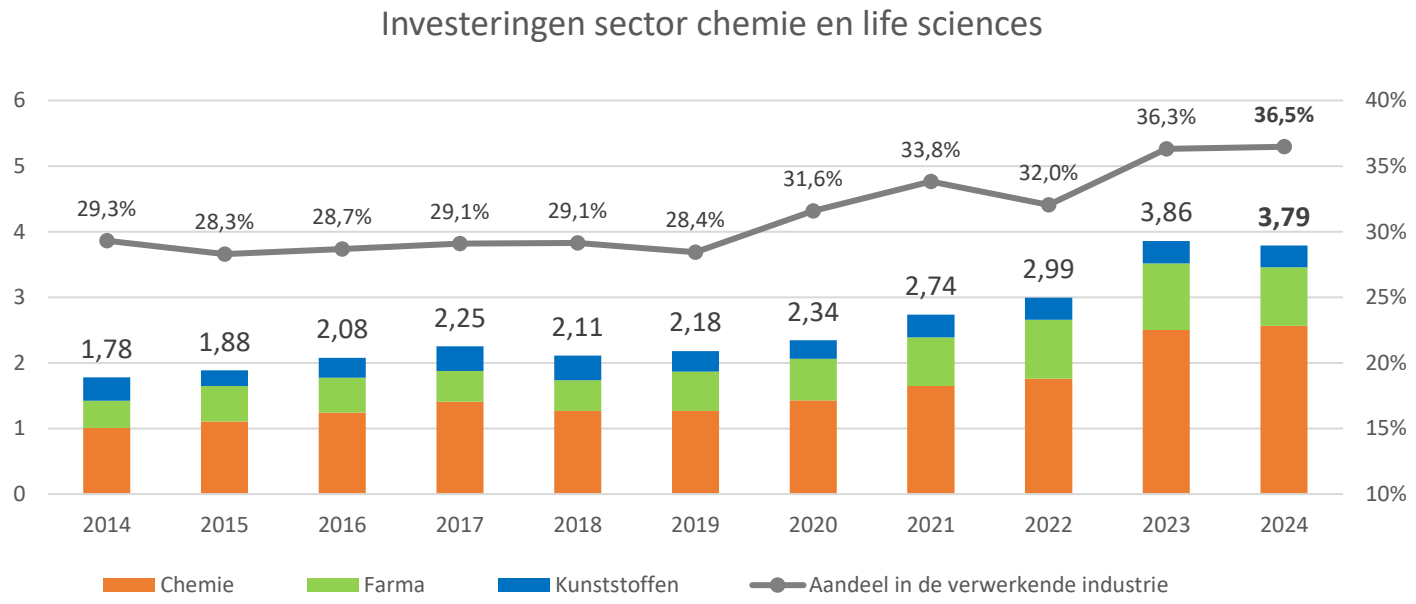


- Sector betaalt jaarlijks meer dan **3,2 miljard EUR** aan sociale zekerheidsbijdragen
- Dat is **4,2%** van het RSZ-totaal of gemiddeld **2.696 EUR/werknemer/maand**

Bron: RSZ, aangegeven bijdragen in 2023, aantal arbeidsplaatsen volgens de gedecentraliseerde statistieken op 30 juni 2023

Investeringen stabiliseren op niveau van vorig jaar

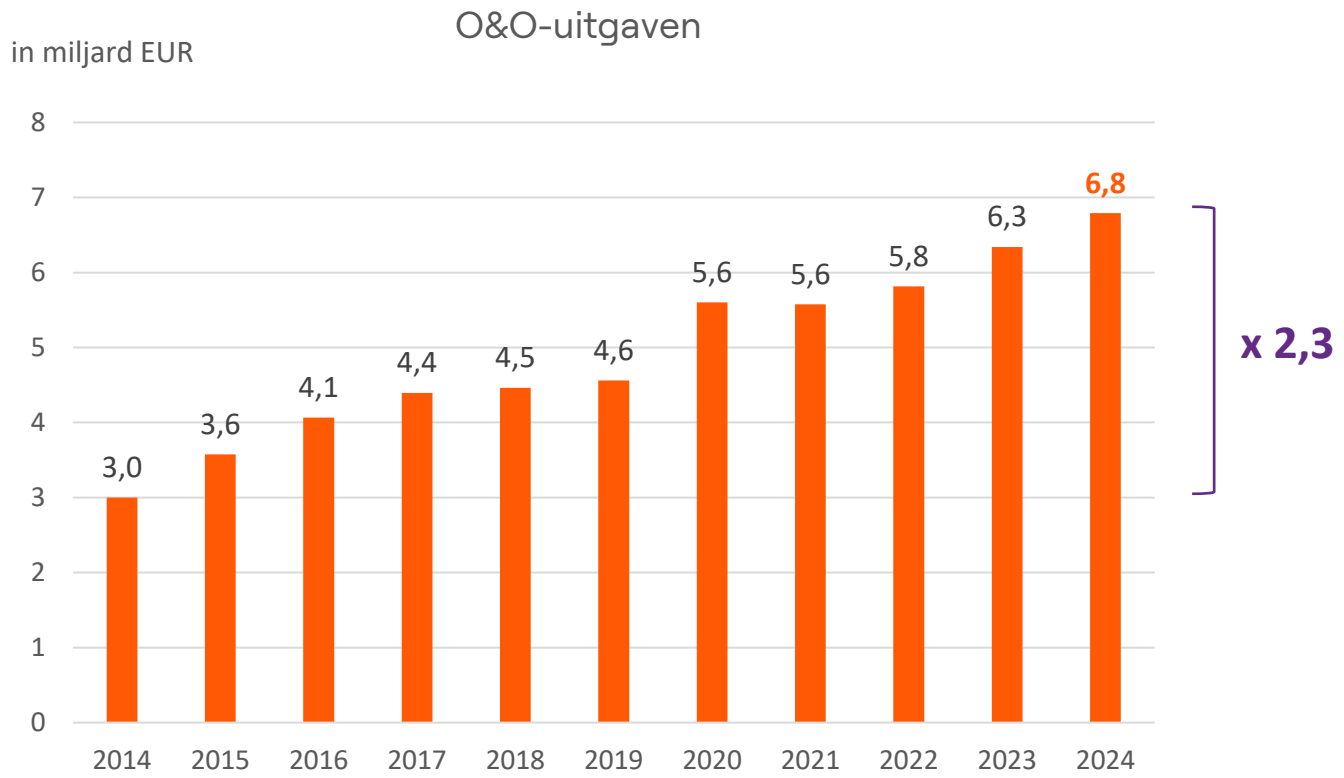
- Sectorbedrijven investeerden in 2024 **3,8 miljard EUR**, een **daling op jaarbasis met 2%. Sectoraandeel in totale investeringen** van Belgische industrie zit met **36,5%** op hoogste peil
- Belangrijke nuance: dit gaat om **investeringsbeslissingen uit het verleden** die nu worden uitgevoerd, waarbij een **belangrijk inflatie-effect** speelt. Er zijn bovendien weinig investeringen in extra productiecapaciteit



Bron : AD Statistiek, volgens de BTW aangiften – industrie van de chemie, life sciences en kunststoffen
(4de kwartaal 2024 : voorlopige cijfers)

Farma en biotech stuwen investeringen in innovatie naar recordniveau

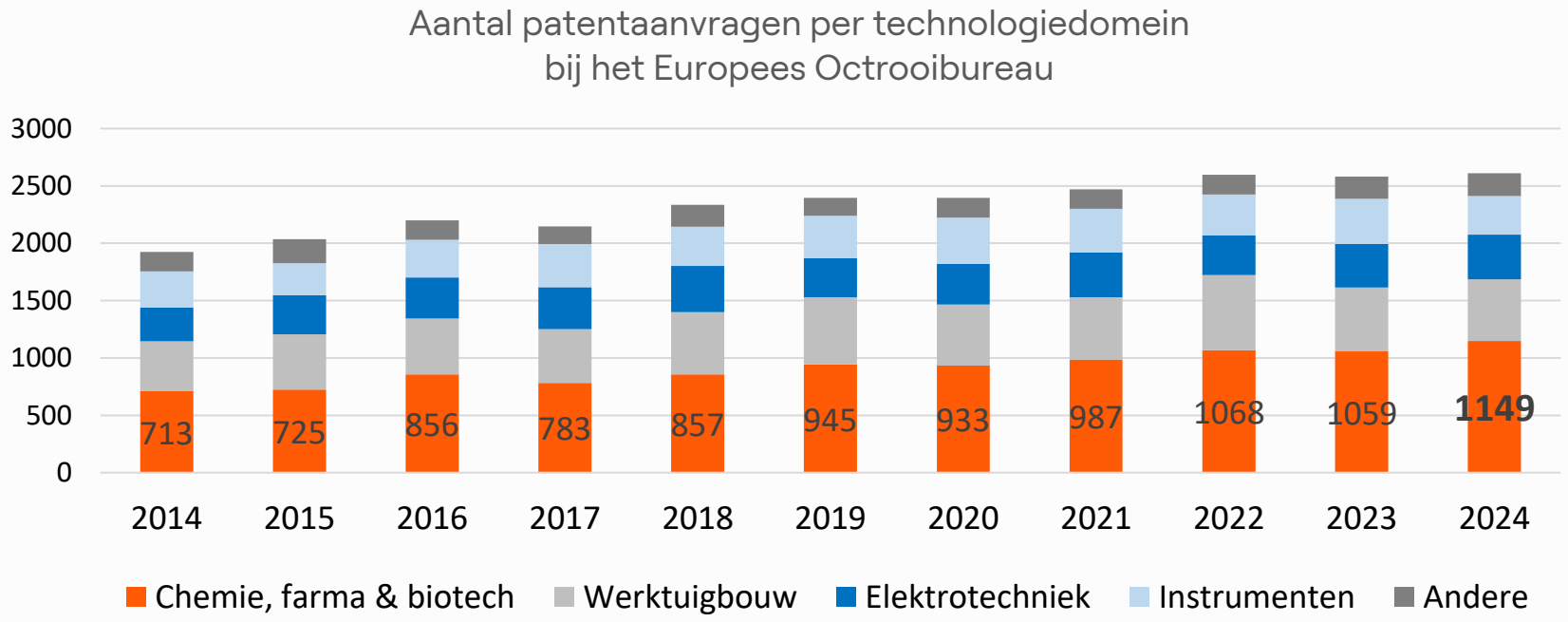
- Uitgaven voor O&O (Onderzoek & Ontwikkeling) bereiken met **6,8 miljard EUR** nieuw recordniveau
- Investeringen in O&O zijn **meer dan verdubbeld** op tien jaar, al speelt ook hier inflatie-effect



Bron: essenscia – leden-enquête; voorlopig cijfer 2024

Recordaantal patentaanvragen voor chemie, farma en biotech

- **1.149 patentaanvragen** bij Europees Octrooibureau zijn gelinkt aan chemie, farma en biotech; dat is **44%** van het totale aantal **Belgische patentaanvragen**
- 3 sectorbedrijven staan in top 5 van patentaanvragen: **Syensqo** (140), **Umicore** (136), **Unilin** (90)

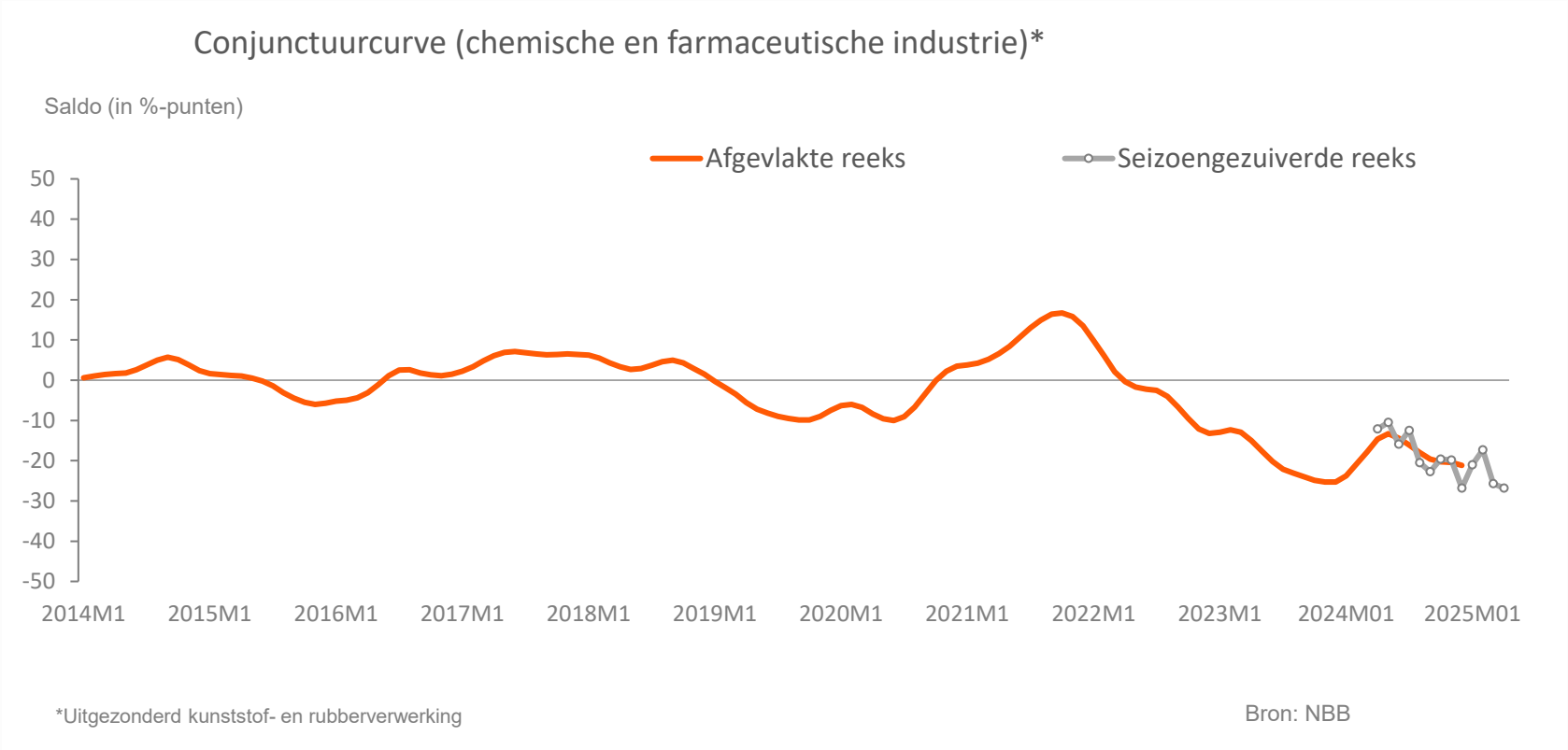


Na rampjaar 2023 incasseert chemie en life sciences in 2024 verdere terugval op belangrijkste indicatoren

		Groei 2014-2024	Evolutie 2022-2023	Evolutie 2023-2024
Tewerkstelling	99.009 directe jobs	+12%	+0,9%	-1,1%
Export	1/3de Belgische export	+50%	-18%	-3,2%
Investeringen	3,8 miljard EUR	+113%	+29%	-1,8%
Innovatie	1.149 patenten	+61%	-0,3%	+8,5%
R&D-uitgaven	6,8 miljard EUR	+126%	+10%	+7,1%
Omzet	74,9 miljard EUR	+17%	-14%	-0,4%

Ondernemersvertrouwen in chemie- en farmasector blijft historisch laag

- Toenemend pessimisme in de **basischemie**, onzekerheid weegt op **farmasector**



03

Industriebeleid: van intenties naar impact

Oproep tot politieke urgentie om concurrentiekracht industrie te verbeteren

Van Antwerp Declaration naar Clean Industrial Deal



Antwerp Declaration
20/02/2024 - BASF - Antwerpen

- **Letta**-rapport 'Single Market' (april 2024)
- **EU strategische agenda** 2024-2029 (juni 2024)
- **Draghi**-rapport 'Competitiveness' (september 2024)



Clean Industrial Deal
26/02/2025 - Handelsbeurs - Antwerpen

cefic essenscia

Industriebeleid en competitiviteit op politieke agenda, maar hoog tijd voor effectieve maatregelen met impact

Clean Industrial Deal
Affordable Energy Action Plan
Strategic Dialogue on the Chemical Industry

Resolution on
Energy-Intensive Industries

Federale en regionale regeerakkoorden
'Make 2030' Industrie-agenda
Actieplan Vlaamse industrie
Forum industriel wallon

Positieve signalen…

- Erkenning van belang van chemie- en farma-industrie voor welvaart, economie en autonomie
- Besef dat betaalbare energie sleutelfactor is voor concurrentievermogen van de industrie
- Actieplannen op alle politieke niveaus

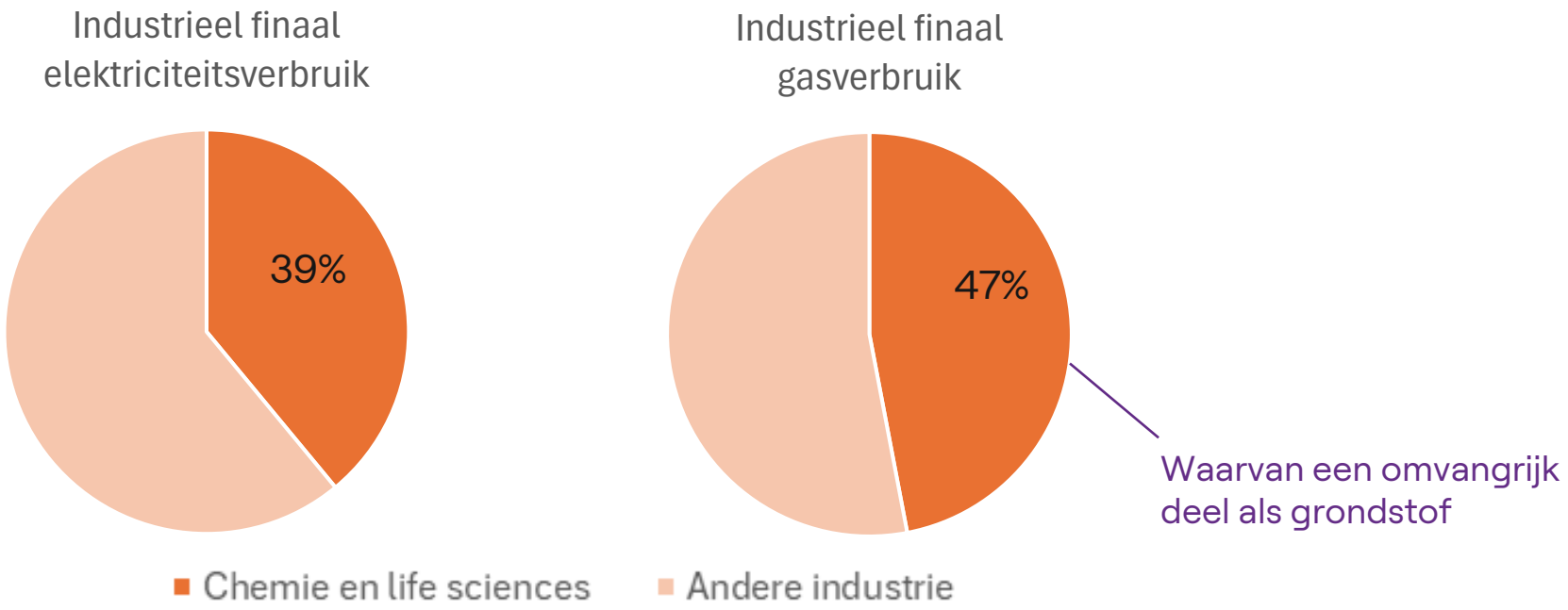
… maar onzekerheid blijft

- Effectieve uitvoering van de aangekondigde maatregelen op korte termijn
- Impact van de voorgestelde acties op de verbetering van het concurrentievermogen
- Financieringsnood versus budgettaire beperkingen

Er is nood aan snelle en doelgerichte acties met directe impact op de concurrentiekracht als duidelijk signaal naar chemie- en farma-industrie en naar internationale investeerders

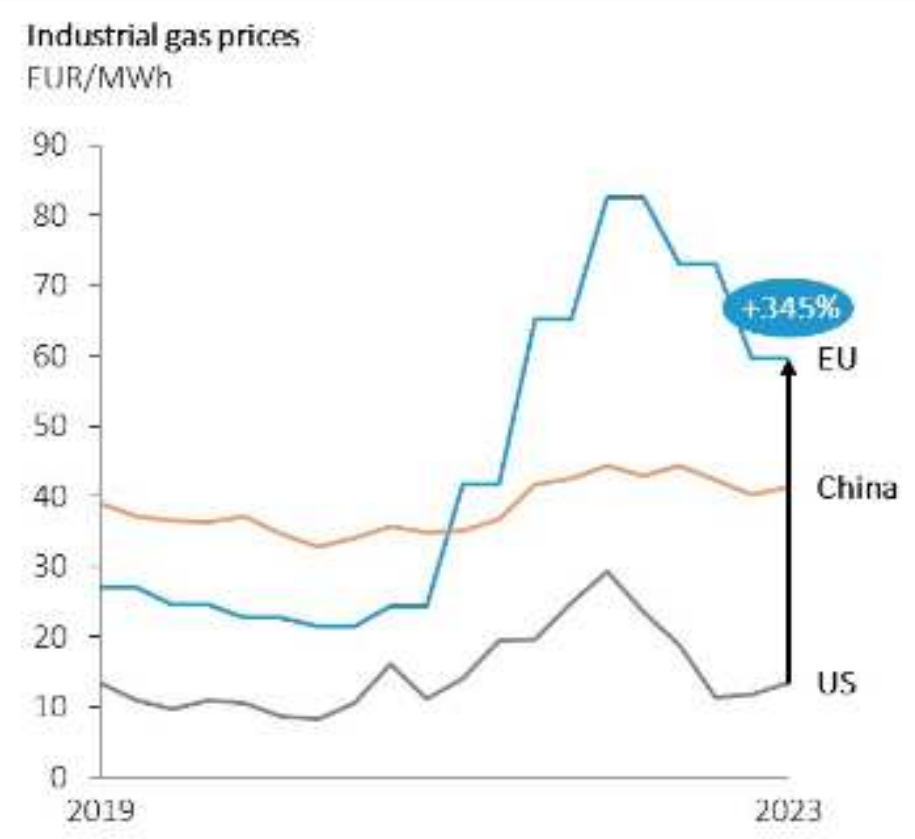
Competitieve energiekosten zijn cruciaal voor concurrentievermogen van chemie en life sciences

- De sector van de chemie en life sciences heeft een **belangrijk aandeel in het Belgische energie- en grondstoffenlandschap**
- Sector is **energie-intensief**, maar bovenal **energie-efficiënt**. Sinds 1995 is energie-efficiëntie met 75% toegenomen

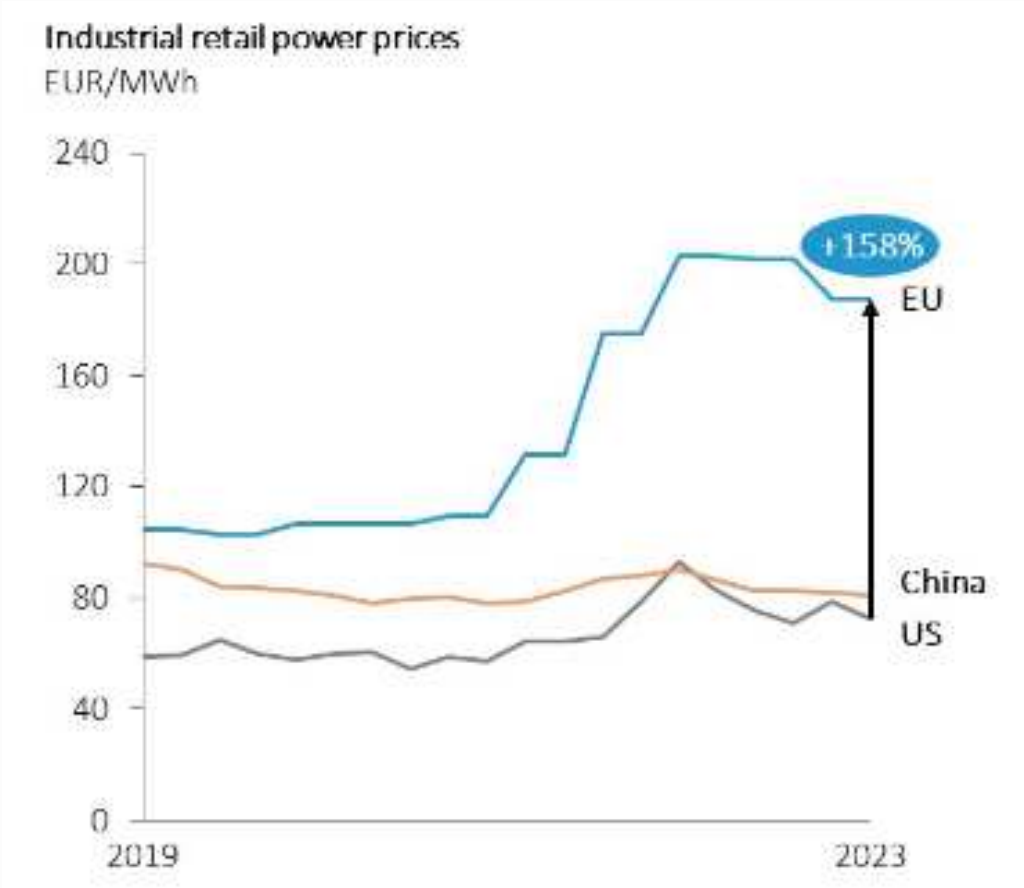


Bron: Analyse essenscia op basis van Stabel data
Energie-efficiëntie: duurzaamheidsrapport essenscia 2021, update 2024

Draghi-rapport: Europa moet hoge energieprijzen koste wat het kost verlagen



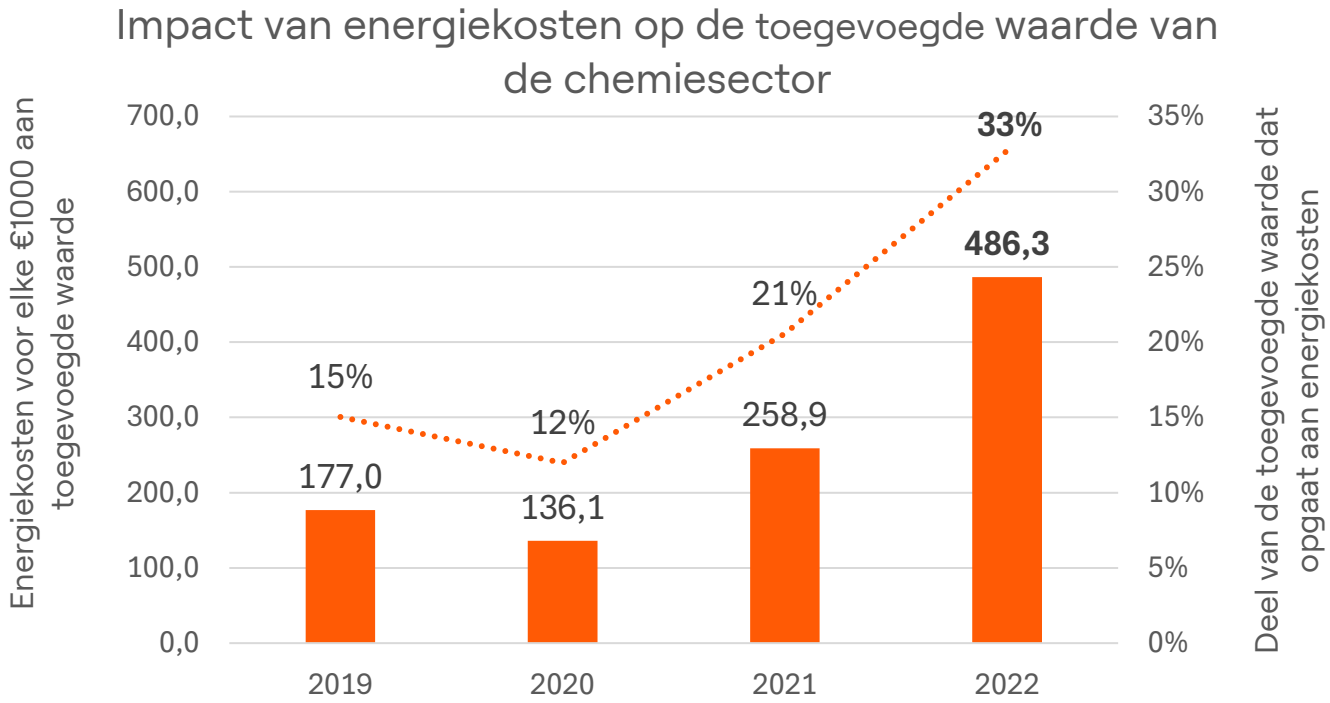
Gasprijs vormt een sleutelfactor in de vorming van de elektriciteitsprijs



Source: Draghi-report 'The Future of European Competitiveness' European Commission, 2024. Based on Eurostat (EU), EIA (US) and CEIC (China)

Structurele concurrentiehandicaps op energievlak wegen op rendabiliteit en toekomstige groei

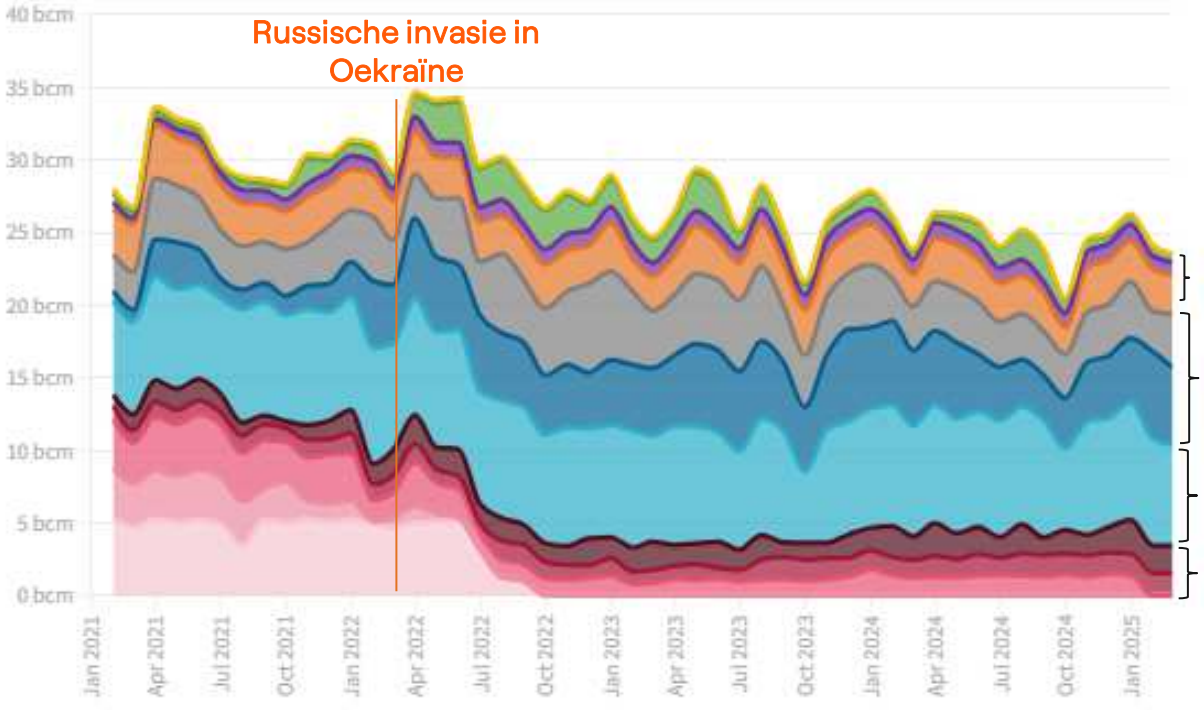
- **Hoge energieprijzen** hebben een **steeds grotere impact op toegevoegde waarde** chemiesector
- In 2022 ging gemiddeld **33% van de toegevoegde waarde** op aan energiekosten



Source: Analyse essenscia op basis van FOD Economie 2024 data

Bevoorradingsmix aardgas is sterk gewijzigd en blijft hoogst onzeker in de komende jaren

- Aardgasverbruik is **gedaald door verminderde vraag** vanuit industrie, maar blijft belangrijke **grondstof en energiebron**
- Toekomstige **bevoorradingsmix blijft hoogst onzeker**, o.a. door EU-roadmap voor beëindiging Russische import. Nood aan diversificatie en veel **bredere EU-focus** dan enkel LNG-aanvoer



Maandelijkse Europese gasinvoer per oorsprong
in bcm (billion cubic meters)

Stabiele aanvoer vanuit Algerije, Azerbeidzjan, Libië en Verenigd Koninkrijk.

Sterke stijging LNG voornamelijk vanuit Verenigde Staten

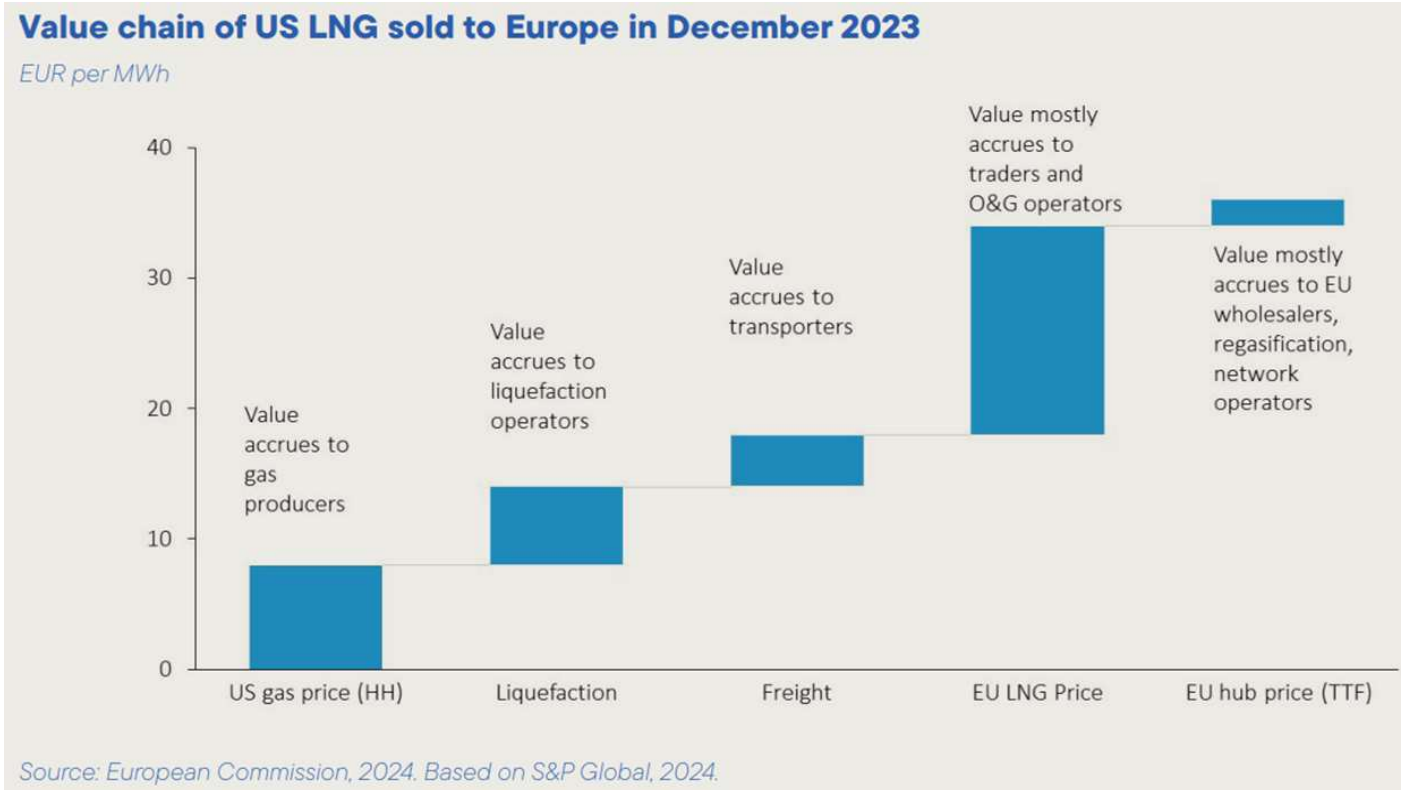
Lichte stijging Noors gas

Sterke daling Russisch gas

RU: Nord Stream RU: Yamal RU: Ukraine Transit RU: Turkstream RU: LNG Norway US LNG
Other LNG Algeria Azerbaijan UK Libya

Beheersing van aardgaskosten is cruciaal voor competitief energie- en industriebeleid

- **Energiecomponent**
  - Heronderhandel **faire voorwaarden voor LNG-import** met strategische partners zoals **Noorwegen** of de **VS**, met het oog op de industriële competitiviteit
  - Streef naar meer **diversificatie** (incl. nieuwe alternatieven voor pijplijngas en EU27-gasproductie) om prijsschokken te vermijden. Zelfs relatief kleine hoeveelheden kunnen **prijsdrukkend effect** hebben en **voorkomen overmatige afhankelijkheden**



- **Taksen en heffingen**
  - **Vermijd een verhoging van taksen en heffingen**. Dit schaadt de competitiviteit van de energie-intensieve industrie bij **gebrek aan alternatieven** voor essentiële industriële processen (aardgas als grondstof, of als energiedrager voor hoge temperatuurswarmte)

Elektriciteitsprijzen: urgente actie op alle fronten is hoogstnoodzakelijk

Energiecomponent

- Zorg voor een **technologieneutrale energiemix**, zonder taboes op bepaalde technologieën en met aandacht voor **kostenefficiëntie** en **bevoorradingszekerheid**
- Maximaliseer de **nucleaire capaciteit** en benut **nucleaire aankoopcontracten** (PPA's) voor de industrie
- Evalueer het prijsmechanisme en het functioneren van de **Europese elektriciteitsmarkt**
- Breid de **indirecte emissiecompensatie** binnen EU-ETS uit en vul dit maximaal in op regionaal niveau

Taksen en heffingen

- Verlaag de **accijnzen op elektriciteit** voor de energie-intensieve industrie in lijn met de ambities in het Europese 'Action Plan on Affordable Energy'

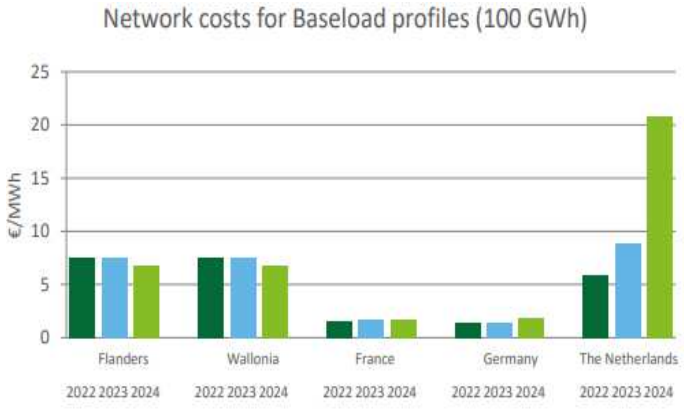
Netwerktarieven

- Voer de aangekondigde **reductie van de transmissienettarieven** onmiddellijk door

Hoge transmissienettarieven vormen bijkomend concurrentienadeel en bedreigen investeringen

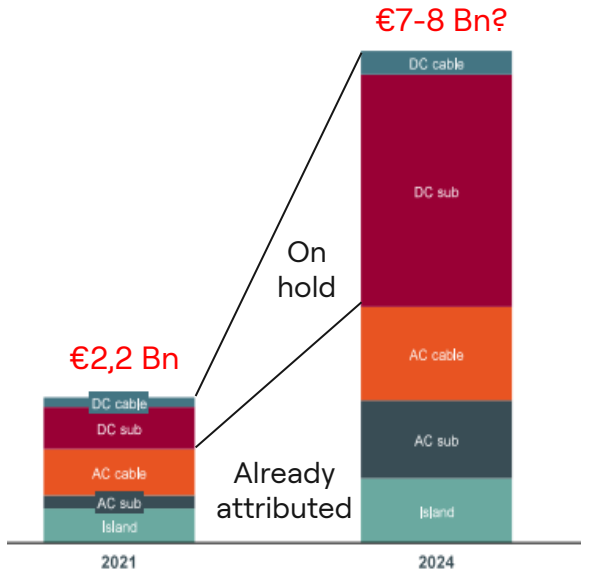
- In 2024 lagen de Belgische **transmissietarieven** voor baseloadprofielen **3 tot 5 keer hoger** dan in Duitsland en Frankrijk
- De **tarieven verdubbelden** sinds 1 januari 2025. Dit betekent een **extra kost van circa 80 miljoen EUR** voor chemie en life sciences-sector
- **Verdere stijgingen worden verwacht**, o.a. door de integratie van hernieuwbare energie, hoger dan verwachte investeringskosten en bepaalde keuzes in het netontwerp

Dringende actie is nodig om de transmissienettarieven zo snel mogelijk in lijn te brengen met onze buurlanden én om de kosten de komende jaren onder controle te houden



Bron: Deloitte, Benchmarking study electricity, 2024

Potential cost overrun Princess Elisabeth Zone



Bron: gebaseerd op Elia

De energiehandicap aanpakken is ook cruciaal voor de uitrol van klimaatinnovaties

ENERGIE



Carbon Capture, Utilization & Storage (CCUS)



Koolstofarme **waterstof** als grondstof of energiedrager



Elektrificatie van productieprocessen



Chemische recyclage van kunststoffen in een circulaire economie

Het klimaatvraagstuk is een energievraagstuk

- Minder CO_2 vereist meer koolstofarme energie
- Hoge energieprijzen zorgen voor hoge operationele kosten
- Te strikte EU-regelgeving belemmert investeringsprojecten

Waterstof is belangrijke grondstof voor chemie-industrie, maar te strikte regelgeving is hinderpaal

H_2

Doelstelling
Renewable fuels of non-biological origin

2030 → 42%

2035 → 65%

Dringend nood aan

- Realistische tijdsspanne om nieuwe infrastructuur te bouwen
- Minder strikte regels over groene waterstof
- Laat alle vormen van klimaatvriendelijk geproduceerde waterstof toe
- Zorg voor een haalbaar kostenplaatje voor de industrie

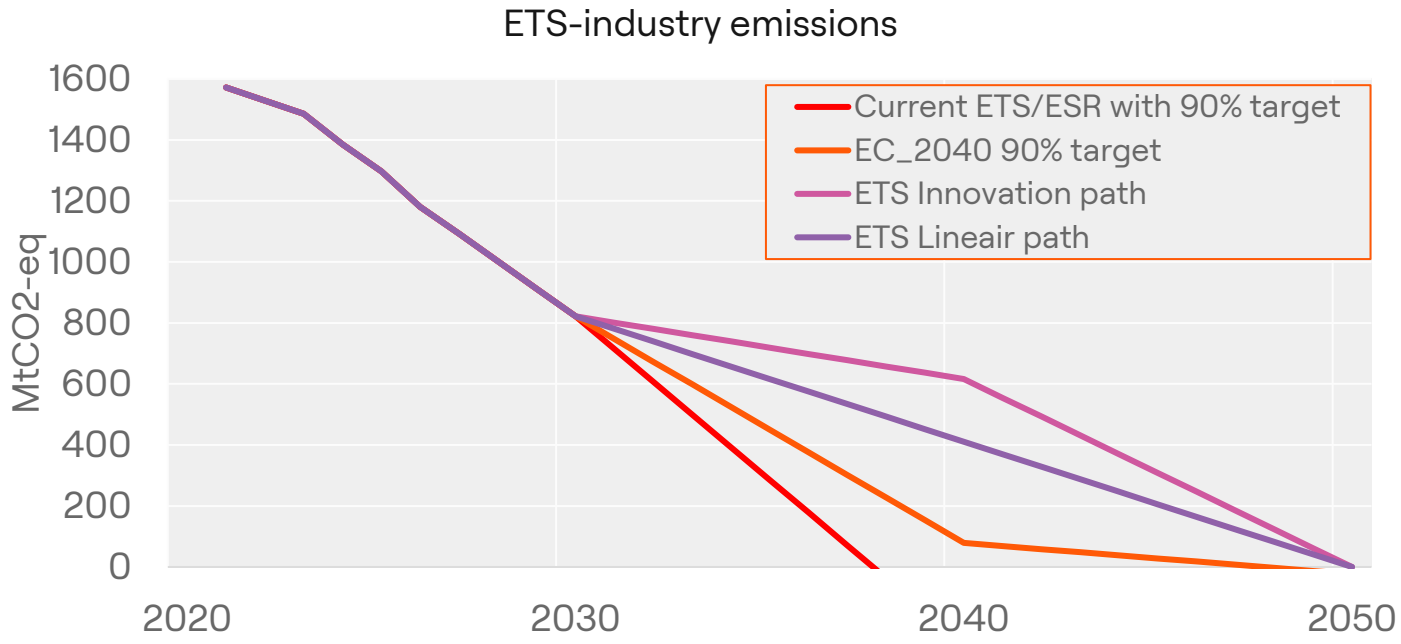
Overgedetailleerde en incoherente regeldrift vreet aan innovatiekracht en competitiviteit

- Europese regelgeving zorgt voor **ongelijk speelveld** met rest van de wereld
- België doet op federaal en regionaal niveau nog te vaak aan **goldplating** door strenger te zijn of sneller te gaan dan wat Europa voorschrijft



Sector werkt mee aan klimaatneutraliteit tegen 2050, maar pleit voor haalbaar emissietraject voor industrie

- EU27 scope 1 broeikasgasemissies voor de chemie-industrie zijn sinds 1990 **met circa 60% gedaald**. EU27-uitstoot bedroeg in 2023 **6,1% van globale CO_2-uitstoot**
- Op Europees niveau is er doelstelling van **-62% voor ETS-industrie tegen 2030**, tegenover referentiejaar 2005. Nu wordt bijkomende doelstelling besproken voor algemene **emissie-reductie van -90% tegen 2040** voor alle sectoren. Voor de ETS-industrie zou dit een (quasi-) nuluitstoot betekenen tegen 2040

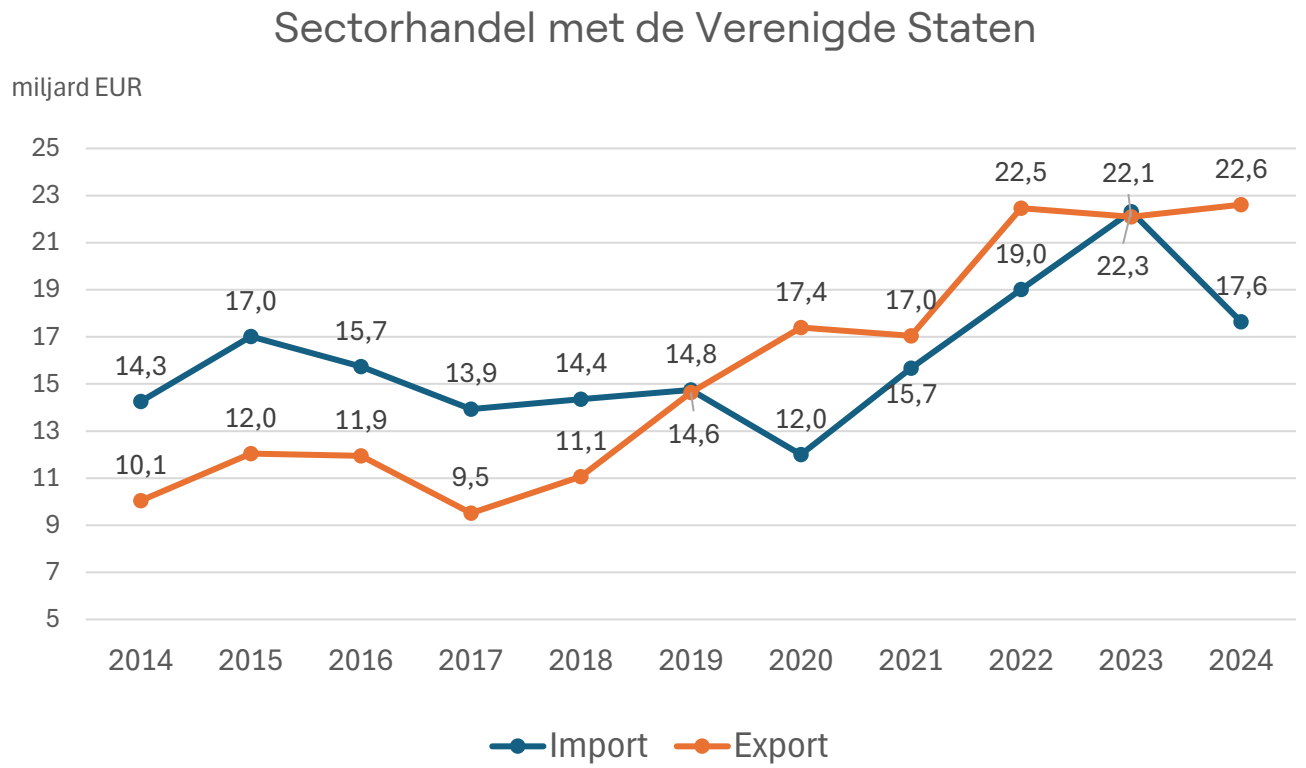


Bron: Analyse essenscia

Laat voor ETS-industrie een emissiereductiepad naar net-zero in 2050 toe dat in lijn is met de technologische evoluties en de economische realiteit, waarbij competitiviteit gewaarborgd blijft

Exportgerichte farma- en chemiesector is extra kwetsbaar voor invoerheffingen en handelsconflicten

- Sector is goed voor **2/3de** (66%) van alle Belgische export naar de Verenigde Staten, ter waarde van **22,6 miljard** EUR
- **Farma** vertegenwoordigt **55%** van alle Belgische export naar VS, ter waarde van **18,9 miljard** EUR. Bijna een kwart (24%) van de Belgische farma-export gaat naar VS
- Invoerheffingen en handelsconflicten hebben **directe en indirecte impact**: hogere kosten, verstoring van toeleveringsketens, verschuiving van productstromen en verslechtering van het economisch klimaat met uitstel van investeringen



Maak werk van een gunstiger investeringsklimaat in de EU en in België, sluit strategische handelsakkoorden en behoud een constructieve dialoog met de Verenigde Staten

Het vergunningenbeleid loopt spaak op meerdere fronten

Energie, grondstoffen en logistiek

Industriële productie

Gebrek aan maatschappelijk draagvlak

- **Hernieuwbare energie** (windturbines, zonnepanelen, …)
- **Energie-infrastructuur**, (gas-, elektriciteits, CO_2 en waterstofleidingen)
- **Leidingstraat** Antwerpse haven – Ruhrgebied
- Rol van **havens en luchthavens** als economische motor en logistieke draaischijf

Gebrek aan rechtszekerheid

- (Her)vergunnings-procedures botsen op onevenwicht tussen **algemeen en individueel belang**
- Onzekere uitkomst **stikstofdecreet** en nood aan doelfasering **Kaderrichtlijn Water**
- **Nood aan meer pragmatisme** met technisch haalbare normen en minder hokjesdenken

Politieke urgentie gevraagd voor een ambitieus industriebeleid, met focus op chemie en farma

- Er is een **versnelling en concretisering** nodig van het **industriebeleid** op alle politieke niveaus – Europees, federaal én regionaal – om de **internationale concurrentiekracht** te versterken
- De prioriteiten zijn lagere **energiekosten**, vlottere **vergunningen**, meer realisme en rechtszekerheid in **regelgeving** en een zelfbewuster **industrie- en handelsbeleid**
- De chemie- en farmasector is de sterkhouder van de Belgische industrie en economie en speelt een sleutelrol in de energie- en klimaattransitie. Er is daarom dringend nood aan adequate ondersteuning van **strategische investeringen en klimaatinnovaties**
- Er moet een sterk **politiek signaal** komen **naar internationale investeerders** om België en de regio's te promoten als **investeringslocatie voor farma en chemie**, om zo tegenwicht te bieden aan de negatieve signalen: sterk gestegen loon- en energiekosten, onzekerheid rond vergunningen, dalende onderwijskwaliteit, toegenomen stakingsdagen, …

Hoog tijd voor een gedurfd en doeltreffend industriebeleid, want de tijd tikt…



essenscia